

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRÁUN SÁNDOR.**
Kiadja: **SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14.) 1/4 évre 14 k., (7.) 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Béke.

Budapest, június 2.

(L.) Háromszentendi kegyetlen háboru után békeokmányt írtak alá tegnapi Pretóriában az angol és a boer hadseregek vezérei. Londonban erre a hirre meghúzták az összes templomok harangjait, a lordmajor az utcán hirdette ki a történelmi sulyu eseményt, *Edvárd* király és az angol kormány pedig elhalmozzák pénzzel és hercegi titulusokkal a hadjárat befejezőit. Valóságos örömrivalgásba tört ki Anglia s ma már nem csinálnak az angol újságok titkot abból, hogy a brit oroszán ezzel a békekötéssel halálos veszedelemből menekült.

Anglia tehát meg van mentve s a boer köztársaságok elvesztették függetlenségüket. Legalább egyelőre. Mert az angolokon kívül talán senkinek sem hiszi el, hogy a délafrikai birtokok sok időre megmaradnak a brit lobogó alatt. Analóg esetekből következtethetünk arra, hogy mint egykor elszakadt az anyaországtól az észak-amerikai gyarmat, ugy elszakad majd a hatalmas délafrikai gyarmat is és önállóan fogja további sorsát intézni. Azzal, hogy a boer köztársaságok is belevonhatnak a délafrikai gyarmatba, ez a történelmi processzus talán még gyorsabb menetű lesz. Sokkal több intelligens elem, sokkal nagyobb tőke fog ezután oda özönlenni, a boer köztársaságok exkluzív jellegű, lassan fejlődött gazdasági élete hatalmasan fel fog lendülni s a gazdasági jóléttel, a vele kézen járó hatalommal és önálló jellegű étellel fejlődik majd az a vágy is, hogy ne Londonból diktálják e nagy tartományok sorsát, hanem intézzék azt a leginkább érdekelték. Hatalmasan meg fog gyarapodni az afrikanderek száma, nemcsak a lassan terjeszkedő, hollandus eredetű boe-

rokka, hanem az észak-amerikai Unio mintájára Angliából s az egész világból odaszakadó emberekkel, akiknek fiai és unokái afrikai ég alatt születvén édeskeveset fognak törődni a messzi északon levő anyaországgal s gazdasági és pénzbeli erejükkel és az autochtonok makacsságával és honszeretetével függetleníteni fogják magukat Nagy-Britanniától. Szinte biztosra vehetjük, hogy néhány nemzedék múlva ez lesz a délafrikai gyarmat sorsa.

A sorsnak e verdiktjét vérrel írták a csatamezőkre a boer hősök. Nagyszerű küzdelmüknek nincs párja a történelemben. Egy parasztszágocskára, amely három éven át üti-veri a világ legnagyobb modern hatalmaságát, amely egyszerű farmerekből genialis tábornokokat nevel s hadviselésben ragyogó példát adta a humanizmusnak és a lovagiaságnak! Az angolokra nézve elérhetetlen erkölcsi erőt képviselt e maroknyi sereg, amely még végső elkeseredettségében sem tagadta meg lelki nemességét. Ha ezzel szembeállítjuk azt a temérdek embertelenséget, kegyetlenkedést, vandál pusztítást, amelyet a civilizált Anglia tábornokai és katonái engedtek meg maguknak, egyszerűbe világos, hogy az igazi győzelem mégis a boeroké marad és hogy Anglia oly óriási vereséget szenvedett presztizsében, amilyen még sohasem érte.

Egy nagy erényt mutatott Nagy-Britannia: nem esett kétségbe a temérdek vereség miatt s az üzleti vállalkozó makacsságával dobta a latba millióit és milliárdjait az egyszerű megkezdett „vállalat” sikerének kieroszakolására. Közel háromszázezer embert küldött a csataterre s küldött seregeket újra meg újra, nem rettenvén vissza attól sem, hogy olykor tultegye magát a hadijogon és népjogon. Ce-

cil Rhodes nagy tervét meg kellett valósítani s ha ez megannyi ezer ember életébe került vala s ha mégugy fölégték és elpusztították a két köztársaságot és sanyargatták az ártatlan boer asszonyokat és gyermekeket.

Cecil Rhodes, az erkölcstelen terv kieszelője nem érbette meg ezt a tegnapi békekötést. A nemezis azzal büntette őt, hogy akkor szólította el az életből, amidőn reménytelennek látszott a délafrikai csatárener a brit seregek helyzete. S az örökség, amelyet most Anglia töle átvész, kétséges értékű. Ha még oly pontosan körülzabott is a béke, a két boer köztársaság területén még sokáig erős helyőrségeket kell tartani és kérdés, vajjon megterül-e a háboruban elpocsékolt milliárdok egy része az alatt az idő alatt, amig Dél-afrika Nagy-Britanniához fog tartozni.

Ha van logika a történelemben, ugy ez a mostani állapot el fog mulni, miként elmult az angol uraság Észak-Amerikában. De mindörökké megmarad ennek a pártatlan szabadságharcnak emléke, buzdító és lélekemelő tanulsága. Cronje, Delarey, Botha, De Wet, Krutzinger, Herz, Schalk-Burger s a többi hős nevét nem feledjük el. Hogy elfogyott a regimentjük s hogy az egész világ tétlenül nézte heroikus, önfeláldozó harcaikat, az nem az ő hibájuk. De ezek az egyszerű, fél-paraszt emberek a lelki nagyság és a szabadságszeretet oly messzi világító példát adták, hogy már ebben halhatatlanságot biztosítottak nemcsak önmaguknak, de főképpen annak az ügynek, amelyet minden erejükkel szolgáltak.

A szabadságnak ez a nagy ügye napirendre fog még kerülni. A délafrikai Bachkorszakot is követi majd a függetlenség. A csataterrek és elégetett farmok vértanui hazajárnak majd és véres sebeiket mutatva új, nagy szabadságharcra tüzelik majd az uno-

TARCA.

ÚJ VILAG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

El főlséges italhoz ő maga hozta hazulról az alkátrészeket, a pezsgőt, a rumot és a narancsot: azokat egy nagy, öblös üvegálabban együvé keverte. Ezt levesmerő-kanállal osztogatják szét öblös poharakba.

A bowle-szüresülés magasabb régiókba emeli az embert. Tihamért arra lelkesítette, hogy összehasonlítás tegyen a Buddha-vallás és a keresztyén vallás között; világos hátrányára az utóbbinak. Fejtegetéseit rögtön bekapta Rubiánka, mint a potyka a legyet. Különösen nagyon megtetszett neki az a párhuzam, amit Tihamér a két vallásos dogmái között felállított. Amíg a keresztyén dogma szerint a feltámadás napján egy trillió ember fogja kiabálni: „hol a csizmám?” addig a Sakjamuni Nirvánájában a megboldogultak gondosan élvezik az örök üdvösséget — minden papucs nélkül. — Ez roppant derültséget idézett elő Rubiánkánál. — Még drasztikusabb hatása volt Tihamér azon nyilvánításának, hogy hiszen a betlehemi anya fia tulajdonképpen nem is tette képes, mert annak mind a két karja a kereszthez van szegezve, míg a Buddhának négy karja van, s mind a négy cselekvésre van emelve. Rubiánka már felemelte a puncsos poharát

s nézte, hogy kivel koccintson áldomást a Buddha egézségére; de se a lengyel, se a morva nem nyultak a poharaikhoz.

Ellenben Negrotin előhúza a kabátzsebéből Aramics Cyrill levelét s odanyújtá a hetvenkedő Tihamérnak:

— Olvasd el csak ezt a levelet.

Tihamér halálsápadt lett, amint azt a levelet elolvasta. Halálítéletét találta benne. Kimeredt szemmel tekintett Negrotinra. A poharat rozsketve tette le kezéből.

A lengyel nagy flegmával szólott hozzá:

— Hát már most, kedves apostolom, csak vágts vissza a kastélyodba, s borulj aróra a Buddha-bálványod előtt és szólítsd fel, hiszen négy karja van, hogy segítsen ki a mostani nagy bajodból s ha történetesen nem talál a kedvedért esodákat mivelni, akkor csak vedd elő a görbe késedet s hajtsd végre magadon a „harakirit”, a Buddhaimádók közkedveltségű életkioltó módszerét, mert az a bizonyos betlehemi anya, akinek a képe előtt ma délig térdlen csuszkalva imádkoztál, esküdöttél s akit ma este letaszítottál az oltártól, nem fogja a keresztre szegezett fiát a megszabadításra leküldeni.

Tihamérnak minden arcvonása vonaglott. Hebegett, maga sem tudta, mit. Erezte, hogy az a kegyetlen megfenyítés teljesen meg van érdemelve.

Negrotin előszedte a zsebéből az okiratokat, amiket az imént megszerkesztettek, s nagyon nézegetett a háta mögé, ahol a kandallóban izzott a parázs. Világos volt a szándéka.

Tihamér kétségbe volt esve, kezébe szorítá

azt a szarvascsontnyelű hegyes kést, amivel étkezett. Mindent elrontott ezzel a hittagadó henccegessel!

E válságos pillanatban Rubiánka elkialtottotta magát:

— No most beszélj már, szent Sakjamuni!

Erre Negrotin hangosan elkaecagta magát, s az öklével jól hátra ütötte Rubiánkát.

— Őh te bolond, aki kihuztad a kutból a követ, amit a bölcs belehajított. — S azzal visszszdugta a zsebébe az iratokat.

S aztán kezét nyújtá Tihamérnak.

— Nye boj szu. Komám! De csak megszeppentel, ugy-e? Elhitted, hogy bosszut áll a betlehemi asszony a megtagadóján. Ne félj semmit, ez az asszony megbocsát.

Tihamér nagyot lélekzett.

— Nem az asszonytul féltem én, hanem te tőled, azt hittem, te állsz bosszut.

— Csak ki akartam próbálni, hogy mennyire áll benned erősen a lélek. Én vallási kérdésekbe nem avatokom. Én minden vallást jónak tartok, csak a követői legyenek jók. A nagy hitalapítók bizonyára mindannyian jó törvényeket adtak a maguk népének: Mózes, Jézus, Mohamed, Konfucé, Sakjamuni. Csak megtartásuk azokat a törvényeket. Én mindentéle háborunak meg tudom érteni a célját, csak a vallásháborúé nem. Miat-tam minden ember idvezülhet a maga hite szerint.

Ezért a nagy mondásért megint rászolgált Negrotin, hogy Tihamér barátja újból átöljele s összekocolja.

Erre aztán Tihamér belemelegedve a tárgyba, egész valláspolitikai értekezést indított meg; on-

kákat. Nem oly népek bizonyult a boer, amelyet el lehet törölni. Nem olyanok, amelyet egy bármekkora csapás el tud csüggeszteni.

Londonban harangok zúgnak a békekötés öröme. Az ország igaz, régi szelleme elbukik e céso elől, ezer sebből vérezve. E sebek közül nem azok a fájók, amelyeket boer golyók ejtettek rajta, hanem azok, amelyekkel angol emberek sértették meg kegyetlenkedéseikkel, embertelenségükkel a brit gúnyost.

Felbred-e erősebb életre ez az ősi brit génusz, nagylelkűségével, szabadságszeretével? Talán felbred. És talán szelid, nemes kormányzással enyhíti a délafrikai hősök özvegyeinek és árváinak sorsát.

BELFÖLD.

Lanyhaság. A bécsi és berlini tőzsdén ma lanyhaságot okozott egy buta hír: a Széll-kabinet lemondásának híre. A leghatározottabb formában jelenthetjük ki, hogy ez a híresztelés nemcsak alaptalan, hanem neveléses is. Széll Kálmánnak sem oka, sem kedve nincs a lemondásra. A korona szilárd bizalmának birtokában, rendületlenül áll a helyén s örökös sikeresen az ország s a monárkia nagy érdekein. A vak lárma honnan keletkezett, nem tudjuk; de csodáljuk, hogy a tőzsde hangulatát az ilyen képtelenség, bár csak mulán is, befolyásolhatta.

Bécs, június 2.

Az Allgemeine Correspondenz című lap tudósító jelentése szerint Széll Kálmán miniszterelnök legközelebb Bécsbe utazik, hogy a folyó ügyekről jelentést tegyen a királynak; egyidejűleg Koerber miniszterelnökkel is tanácskozni fog a függő kérdésekről. Még nem bizonyos, vajjon a magyar szakminiszterek is elkísérik-e Bécsbe a miniszterelnököt.

Az új államtitkár a királynál. Bécsből telefonozza tudósítónk, hogy a király ma az általános kihallgatás során gróf Wickenburg Márkot, az új kereskedelmi államtitkárt is fogadta.

Az aradi püspökválasztás. Az aradi román zsinat a Pap Ignác protosinace elnökletével a püspökválasztást véglegesen június 12-ére tűzte ki. A választás a templomban lesz.

nan indulva ki, hogy éppen minálunk Magyarországon van utasítva a nemzet, hogy békében meglegyen ki-ki egymás mellett, ahol annyiféle a hitfelekezet: római katolikusok, görög katolikusok, orthodox keleti hitűek, kálvinisták, lutheránusok, unitáriusok, zsidók, szombatosok, nazeránusok, szabadkőművesek, miért ne foglalhatnának helyet közöttük a buddhisták.

Negrotin nem mondott neki ellent.

(Folytatása következik.)

Régi dalok.

I.

Rejtőzzünk a világ zajától,
El, messze tőle minden áron!
Övjük, takarjuk pelyhes fészkünk,
En szép szerelmem, kicsi párom.

*

Kaján irigység el ne lesse
Boldog szerelmünk édes titkát
Es meg ne kívánhassa senki
Kalandos vágygyal, amit itt lát.

*

Ó mert oly sok a vásott ember,
Kik titkon lesnek, csúszva járnak:
Hol dülhatnák fel otthonát egy
Meghitt szerelmű gerlepárnak...

II.

A te hazaérkezésed
Olyan, mint egy bűvös hajnal:
Minden zúgot besugároz
S tele csattog édes dallal.

*

A zöldszászok és a Budapesti Napló.
Az esti órákban egy könyvatos lap tudósító a következő értesítést teszi közzé:

Korodi Lajos országgyűlési képviselő, mint velünk közli, megbizta ügyvédjét, hogy *azonnal nyújtsa be a sajtóügyi feljelentést* becsület-sértés és rágalmazás miatt a *Budapesti Napló* ellen, amely tegnap megjelent cikkében súlyos vádakot emel ellene, valamint *Schwicker* és *Lurte* képviselők és a *Budapesti Napló* főkonzulátus elhunyt titkára, *Jager* udvari tanácsos ellen. *Korodi* egyuttal feljelentést tett e lap ellen *nemzetiség ellen való izgatás* miatt. Ugyancsak az ő közlése szerint dr. *Lurte* Károly országgyűlési képviselőnek és dr. *Obert* Ferenc lelkésznek is szándékukban van a *Budapesti Napló* két abban megjelent cikk miatt bíróság tiltóztatni.

Állunk elébe ennek a sajtóper-özönnök. Csak tessék minket a bíróság elé idézni. Ahítva áhitjuk azt a pillanatot, amikor magyar bírák színe előtt állhatunk helyt ama támadásokért, melyeket a pangermán országöntök ellen s nemzeti igazaink védelmében intéztünk.

Bevándorlás és antisemitizmus. Természetes, hogy amibez az agráriusok hozzányulnak, abból rögtön felekezeti kérdés csinálódik. A leg-egyszerűbb gazdasági kérdést sem tudják más-keppen kezelni, mint felekezeti szempontból; ahol pedig ennek a gyűlöletes dolognak a kiélezésére olyan erősen kínálkozik az alkalom, mint a bevándorlás kérdésénél, ott menten eltűnik minden az ő horizontjukról, kivéve azt, ami az ő felekezeti és fajgyűlöletüket foglalkoztatja. A miskolci kivándorlási kongresszus tanácskozásait méltó rökonzérzettel kísértó az egész közvélemény. A kongresszus tárgya elsöranj nemzetiség, s a tanácskozások nívója általában méltó volt ennek az ügynek a fontosságához. Már a program összeállításá is nagy gondról, hozzáértésről, helyes gyakorlati érzékről tanuskodott. A kivándorlás kérdéséről lévén szó, természetesen nem lehetett mellőzni a bevándorlás kérdését sem, amely az ország északkeleti részén szoros kapcsolatban van a lakosság gazdasági helyzetével, tehát a kivándorlással. Es ebben a kérdésben teljesen eltalálta a helyes mértéket *Nyegre* László előadója javaslata, amely a bevándorló idegenek letelepülését meg akarja nehezíteni s az eddig bevándorlottak közül is csak azokat kívánja megtűrni az országban, akik már a letelepedésre engedelmeket kaptak. Természetesen a letelepedést nem faj és felekezet szerint, hanem általában, mindenkire érvényesen akarja szabályozni az előadó, mint ezt szabadelvű politikustól másképp nem is várhattuk. Am jobitek az agráriusok és elkezdtek a leltálást. Az egyik felszóaló, *Jobzety* Gyula beregmegeyi alispán azt javasolta, hogy a régebben itt lakó, de nem honosított galiciai zsidókat, ha foglalkozásuk nincsen, tolon-

colják el, *Sziegler* Gyula a honosságát nyert, de vesszedelmes bevándorlakra is ki akarja ezt terjeszteni. Tehát megfogták a dolognak azt a végét, amelyen zsidókérdésé devalválódik. Képtelének másképpen felfogni a dolgot, mint felekezeti szempontból, s nem veszik észre, hogy ezzel csak gyűlöletes színűre mázognak be egy gazdasági és szociális szempontból egyaránt helyes és kívánatos törekvést. Szerencsére a kongresszus többsége nem követte ezen az uton az agrárius szélsőségek matadorjait. *Barla* Odón komoly érvekkel sietett az előadó javaslatának támogatására s végül a szakosztály elnöke, *Hagara* Viktor beregmegeyi főispán, aki ugyancsak jó ismerője a bevándorlás ügyének — s aki mellesleg *Egan* Ede sógora és buzgó támogatója volt — alaposan rácafolta a saját vármegyeje alispánjára. Visszatúsította az antisemita kirohanásokat, sőt elismerőleg emlékezett meg a munkácsi zsidó hitközség hazafias és nemzeti irányú törekvéseiről s mellesleg kijelentette, hogy *bevándorlás nincs is*. Ami némiképpen új világitásba helyezte a kérdést, bár semmiképp sem jár azzal a konkluzióval, hogy a Galicia felől beözönlő gazdasági és társadalmi veszedelem ellen most már semmit sem kell tenni. Igenis szigorú rendszabályok szükségesegek a bevándorlás dolgában, akár van most, akár nincs, mert az bizonyos, hogy a multban volt és tenni kell róla, hogy a jövőben ne legyen. De természetesen ezeknek a rendszabályoknak az egyetemes nemzeti érdek felismeréséből s nem a felekezeti és fajgyűlöletből kell fakadniok. Csak örvendeni tudunk tehát a kongresszusi többség helyes állásfoglalásának, amely az előadó javaslatát tette magáévá, s reméljük, hogy ennek a határozati javaslataknak a szelleme érvényesülni fog a törvényhozásban is. Okunk van hinni, hogy a kormány nemokkora törvényjavaslatot fog az országgyűlés elé terjeszteni, amely nem lesz az agrárius tulzók szájaize szerint való kivételes törvény, hanem az ország egész területére és mindenkire érvényes szabályozása a külföldiek letelepedésének. Erre szükség van, ezt óhajtanunk kell nemzeti érdekből, de mindon törekvést, amely ezt a kérdést eltorzítani és az antisemitizmus számára lefoglalni akarja, vissza kell utasítanunk nemzeti érdekből.

A közigazgatás egyszerűsítése. A belügyminisztérium kodifikáló osztálya *Széll* Kálmán belügyminiszter intencióhoz és utasításához képest kidolgozta már az egyszerűsítési törvény 32. §-ában említett összes ügyviteli szabályzatok részletes előadó tervezeteit, amelyek bármelyik nagy közigazgatási szervezeti reform életbeleptetési munkálataival egyenlő gyakorlati jelentőségűek.

Öt terjedelmes munkát készült, névszerint: 1. Vármegyei (központi és járási) ügyviteli szabályzat. 2. Ügyviteli szabályzat a községi és köregegykötés részére. 3. Ügyviteli szabályzat a közigazgatási bizottságok részére. 4. Gyámügyi ügyviteli szabályzat az árvaszékek részére. 5. Gyámügyi ügy-

Ápold, ne csüggedj; majd meglátod,
Fogok én még remélni, égni!
Meglásd, az ifjú-ábrándoknak
Áldó verőfényében még mi
Együtt csapongunk, Margitom!

K. Lippich Elek.

Kara Ahmed.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Heltai Jenő*.

Olvasván a derék és félelmetes Kara Ahmed elhalalozásáról való megdöbbenő hírt, eszembe jutott az a ragyogó párisi este, amelyen ez a naiv keleti először fürdött meg a dicsőség villamos lámpáinak a fényében. A részegítő tapsok felejtetheten muzsikája kísérté ezt a fürdő-jelenetet, mialatt Kara Ahmed ostoba és boldog mosolylyal fálalkodott, kezét a homlokára illesztve. Ennek még három esztendeje sincs és az erős törököt ma már el is temették a müncheni kórházból. Vajjon hogy esik neki, a nagy birközónak, hogy most mindkét vállával érinti a földet, állandóan, hosszan, bizonytalan időig, míg a legfelsőbb jury jelzősípjának szavára újra felkelhet?

Kara Ahmed 1899-ben tűnt föl Párisban, a Folies-Bergéren, a világbajnokságáért vívott küzdelemben. Nevezetes és izgató küzdelem volt ez, amelynek díja mindenféle egyéb dicsőségén kívül tízezer frank volt. Tízezer frank még Párisban, művelt franciák között is egészen csinos pénzösszeg, törökre lefordítva nem tudom hány piasztort jelent, de bizonyára legalább is annyit, amennyiért az ember basa lehet. Kara Ahmed erősen pályázott a tízezer frankra, ahogy erősen pályáztak rá a világ minden részéről odasereglett birközók: amerikaiak, oroszok, németek, belgák stb. Csak magyar birközó nem akadt, mint egy francia sportlap leplezetlen fájdalommal meg-

Szívem sötét, nehéz álmú
Ejszakája szeretszelelt
S amit most e fény, dal hirdet:
Örök nappal, örök élet!

III.

Nekünk ragyog a kikelet pompája,
Nekünk dalol a lomblakó madár,
Hizelgő illat lesz a lenge szellő,
Mely a hegyekből ablakunkra jár.

*

Lásd, édes, míg egymástól távol éltünk,
Mindez tőlünk oly idegen maradt
S hogy egymáséi lettünk, meghódítánk
Szellőt, madárdalt s minden sugarát!

IV.

Ha már enyém vagy, állj mellettem
Szilárdan, mint egy őrző angyal.
Ne csak örömeimben érts meg,
De mikor küzdök búval, bajjal,
Légy akkor is hű, Margitom.

Akit a sors nagy szívvel vert meg,
Küzdelmes annak s zord az élet.
Leroskadnék ma-holnap én is,
Ha nem remélném, hogy tevéled
Boldog lehetek, Margitom.

Lelkem vihartól fűzött sas volt
S tolla bizony már gyérül, hullajt...
De én érzem, hogy tépett szárnyam
Repülni újra megtanul majd,
Csak ápold, édes Margitom!

*

viteli szabályzat a községek és járásek részére. Az emittott ügyviteli szabályokban az általános közigazgatási, valamint a gyámügyi ügyvitel az egész vonalon egységesen van szabályozva, az egyszerűsítési törvény sarkalatos irányelvei szerint, vagyis az egyszerűség, közvetlenség, szóbeliség, gyorsaság követelményeinek a lehetőség határai között érvényesítése, a közszolgálat és a nagykövetség egyaránt jogosult tárgyalagos igényeinek összeegyeztetése mellett. Az egyszerűsítési akció az ügyviteli szabályokban, különösen a vármegyei ügyviteli szabályzatban csúszosodik ki. A vármegyei ügyviteli szabályzat a szoros értelemben vett ügyvitel keretein túlmenőleg egyuttal a vármegyei tisztviselők szolgálati viszonyainak, jogainak és kötelezettségeinek — a fennálló törvények korlátai között — lehető körvonalozását, részben szabályozását is tartalmazza, vagyis már a szolgálati pragmatikának, a közigazgatási reformoknál kapcsolatosan törvényhozási uton leendő megalkotása előtt, a tisztviselők jogviszonyaiban lehető egységet és biztonságot kíván megteremtteni.

A belügyminiszter a kodifikáló osztály munkálatainak véglegesítése és az életbeléptetési rendelkezések a jövő év őszén leendő kibocsátása előtt az előadói tervezeteket egy nagyobb szaktanácskozáson bírálatra alá fogja bocsátani. E végbéli június hó folyamán a belügyminiszter előkeltete alatt a belügyminisztériumban tartandó szaktanácskozáson az összes érdekelt szakminisztériumok képviselőin kívül, az országgyűlésnek közigazgatási kérdésekkel foglalkozó szakelő, mindenki politikai párt köréből, valamint nagyszámú külső közigazgatási gyakorlati szakemberek, főispánok, alispánok, árvaszéki elnökök, főszolgabírák, községi- és körjegyzők fognak résztvenni. Ekként a belügyminiszter e kiválóan gyakorlati irányú és jelentőségű munkálatoknál az összes érdekelt gyakorlati körök közreműködésének tért nyit. A szaktanácskozások két részben fognak tartatni, az általános közigazgatási szaktanácskozáson június első felében (előreláthatólag június 12-ike táján) kezdődik, a gyámügyi szaktanácskozáson pedig június hó második felében (az első befejeztével) ül össze.

A közigazgatási intézői méltó érdeklődéssel néznek a szaktanácskozáson, illetőleg a gyakorlati szempontból rendkívüli fontosságú ügyviteli szabályzatok kibocsátása elé.

A tengerészeti albizottság új előadója. A magyar delegáció tengerészeti albizottsága ma délelőtt gróf Pallavicini Ede elnöklésével ülést tartott; amelyen a lemondott gróf Tieleki Sándor helyébe előadóvá egyhangulag Rosenberg Gyulát választották be.

A csongrádi mandátum. A Baross János mandátumának megsemmisítésével megüresedett csongrádi kerületben már megindult a korteskedés. A csongrádi egy részé újra Hegyi Antal plébánost szándékozik fölléptetni, aki az elmúlt választás alkalmával kisebbségben maradt Barossal szemben. Csakhogy Hegyi nehezen mehet bele a választási küzdelembe, mivel ebben a hónapban kell megkezdnie háromnapos fogházbüntetését, amelyet igaztásért róttak rá. A néppárttal egyesült ugronisták egy része tehát

jegyezte: „A Toldi Miklósk hazája nem küldött el senkit e viaskodásra”. A derék és rokonszenves sporttudósító nem sejtette, hogy a Toldi Miklósk hazájában Toldi Miklós óta kihaltak a Toldi Miklóskok...

A küzdelem tehát roppant hévvel folyt. A Folies-Bergère minden este zufovala volt, még pedig kiválóan asszonyokkal, akik láthatólag gyönyörködtek az izmokban e pazar játékában. A törékeny kis francia nők, a tündöklő kokottok epedve cirogatták végig tekintetükkel az atlétaikat, sőt néha a jobb családokból való hölgyek sem tudtak egy-egy sóhajást elfojtani. A gyönyörgő férfinek leggyöngébb és legügyetlenebb példányai: a poéták véres és keserű szatirikák irtak az imádot nők izlésének ez eltévelyedéséről és a kis énekes korecskákban zajos hatással énekeltek el az erre vonatkozó kúpletak. Így győzedelmeskedett az elme a nyers erőn — az imádot nők előbb megtapsolták a birkózókat, aztán megtapsolták a poétákat és végre hazamentek a férjükhöz vagy a barátjukkal, aki csak a legtrikább esetben üzte a két nevezott foglalkozás valamelyikét.

Kara Ahmed eleinte tétlen nézője volt e viadaloknak. Minden este megjelent a nagy mulatóban, hagyományos török viseletben, turbánnal a fején, karján pedig egy fekete keleti szépséggel. Legalább mindenki annak nézte, csak utóbb derült ki, hogy a keleti szépség hazája a zajos és tarka Montmartre. A proféta tanainak böles értelmezése volt, hogy Kara Ahmed néhány napok lejárása után már két szépséggel a karján jelent meg. Az embert igazán kísértésbe hozta az a kérdés, hogy ha a Korán annyi törvényes feleséget engedélyez az igazhívőknek, minő mértani haladányban szaporodhatnak a törvénytelenek száma?

Azonban elkövetkezett az este, amelyen Kara Ahmed a boldog szerelem puha karjai közül a birkózók kemény karjai közé vetette magát. A derék töröknek hiába olvasták föl francia nyelven

más jelölt után néz. A szabadelvűpártnak még nincs végleges megállapodása, de hír szerint *Ábrányi* Korlátot szándékoznak felkérni a jelöltség elvállalására.

A magyar delegáció.

Budapest, június 2.

A bosnyák költségvetést ma akadálytalanul megszavazta a delegáció s aztán belefogott a hadügyi költségvetés tárgyalásába.

A vitát *Műnnök* Aurél előadó világos, tájékoztató beszéde nyitotta meg s aztán gróf *Zichy* János próbálta újból kikezdeni a hármasszövetséget, ezuttal a változatosság kedvéért abból szempontból, hogy ez a békeszövetség a hadügyi kiadások folytonos emelkedését vonja maga után. Megfelelt neki *Bolgár* Ferenc, aki hamarosan kimutatta, hogy a hadsereg befejezettsége éppen a rendes kiadások állandóságából tünik ki, míg emelkedés csak a rendkívüli kiadásokban mutatkozik. A maga részéről *Bolgár* Ferenc a katonai igazságszolgáltatás reformját és a katonai becsületügyi eljárást szabályozását sürgette, amit az egész magyar delegáció csak helyeselhetett. Gróf *Willecz* Frigyes, a harmadik felszólaló, a szolgálati idő leszállítását s a magyar közgazdaságnak a katonai szállításoknál való nagyobb részesedését hangoztatta, egyébként pedig bizalmatlanságból ellenozta a költségvetést.

Legérdekesebb volt *Hieronymy* Károly beszéde, melynek első része okos tapintattal fokozta le azokat az utolsó, de igen hangzatos frázisokat, melyekkel a hadügyi költségek folytonos emelkedését szeretik bírálgatni, második része pedig nagyon helyes módját jelezte, hogy miképpen lehetne és kellene a magyar tiszt-hiányon segíteni a közös hadseregben. *Hieronymy* nagyon erősen hangsúlyozta, hogy a mai helyzet tarthatatlan s éppen azért a katonai nevelő-intézetekbe nagyobb számmal kell a magyar ifjaknak alapítványi helyeket biztosítani, hogy aztán a katonai akadémiákban a növendékeknek ne tizenhárom, hanem legalább is negyvenkét százaléka legyen magyar.

Okolicsányi László azt kifogásolta, hogy a póttartalékosokat hosszabb szolgálattételre hívják be. A törvényhozás erre engedélyt nem adott, az erre szolgáló költségeket tehát nem is lehet még megszavazni. A tétel törlésére határozati javaslatot is terjesztett be.

Ezeket a közjogi aggodalmakat gróf *Tisza* István nyomban eloszlatta. Hivatkozott arra a faktumra, hogy a delegáció már esztendőig óta ügönörvény nélkül is megszavazta a hadügyi költségeket, ami nem is valami nagy baj, mert a delegáció ezzel nem prejudikál az országgyűlésnek. De hatásosan utasította vissza gróf *Tisza* István a közös hadsereg fejlesztése ellen felhangzott beszédekét is. A fejlesztés elsőrangú szükség és mentül magasabb célokat tűzünk a magyar nemzet elé, annál nagyobb áldo-

a szabályokat, ő, aki a törökön kívül semmi más közkeletű európai nyelvet nem beszél, csak bologatott, de nem értette a dolgot. Ekkor még teljesen tanulatlan birkózó volt, de maga az öserő. Akit megfogott, azt le is fektette, erőlködés, izgalom és meghatottság nélkül, egyszerűen, szelíden, úgy, mintha ez természetes dolog volna. A jelenet néha csak két másodpercig tartott. Addig, amíg Kara Ahmed megfogta az ellenfelét. Ezzel a dolog már el is volt intézve. És a fölviharzó tapokban mily gyermekes örömmel gyönyörködött! Hogy köszöngetett, milyen boldog volt! Mint egy kis színész-növendék, akinek a fölveteli vizsgája sikerült.

Olyan volt, mint egy vidám medve. Ott állt derékig meztelenül, csak a nyakán lógott valami zsinór, a zsinórban pedig valami talizmán-féle. Gonosz gyaur birkózók, ha meg akarták bosszantani, meghúzták nyakán a zsinórt és megrázták a talizmánt. Ahmedet ilyenkor elhagyta a nyugalma és kétségbeesett dühvel nézett körül, mintha valakit meg akarna enni. A közönség ezen pompás mulatott, mint ahogy pompás mulat az ember, mikor a majmokkal ingerkedik. A majom a fogát vicsozítja, az ember pedig a biztos rács előtt a kezét dörzsöli. Az ilyen vakmerő tréfálkozott Ahmed a szokottnál nagyobb dühvel vágta oda, az egész művelt nyugatot megbüntetto a birkózó személyében.

A birkózók kezdetben maguk sem ismerték Kara Ahmed félelmetes erejét, elannyira, hogy egy jó részük Eberlét, a hosszú és szelíd németet tipelte győztesnek. A hosszú és szelíd németnek azonban nem volt szerencséje, azonfölül pedig a jury igazságtalan is volt hozzá. A francia közönség, amely bevette Wagner, nem tudta bevenni Eberlét. Az ellen senki sem lázadt föl, hogy a music-hallokban német énekesek nemétől énekeljenek, de az mindenkinek fáj, hogy egy német ember földhöz vágjon egy francia embert. Itt már megint fölkapadt a régi seb, a jobb sorsra érdemes Eberle pisszegések között vonult el a

zatokra kell készen lennünk a hadsereg fejlesztése érdekében. Nem a nagyhatalmi állásnak, de a magyar nemzetnek van szüksége az erős hadseregre. Ezt bizonyította gróf *Tisza* István s a delegátusok sűrűn helyeselték fejtegetéseit.

Aztán már csak a körül folyt egy kis vita, hogy folytassák-e a vitát, vagy halasszák holnapra. A többség a folytatás mellett döntött s abban a pillanatban kint, hogy nincs is már senki, aki beszélni akarna. Így tehát általánosságban elfogadták a hadügyi költségvetést s mindjárt belementek a részletek megvitatásába is.

A magyar delegáció ülése.

— Kezdete d. e. 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Andrássy* Gyula.

Jelen voltak a közös kormány részéről: *Kállay* Béni pénzügyminiszter, báró *Kriegerhammer* Odón hadügyminiszter. A magyar kormány részéről: *Száll* Kálmán miniszterelnök, báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter, *Lukács* László pénzügyminiszter.

A delegáció előadja általánosságban és részleteiben is a közös költségvetésnek a megszálott tartományokkal kapcsolatos részét.

(A hadügyi budget.)

Műnnök Aurél ismerteti a hadügyi budgetet s az erre vonatkozó bizottsági jelentést. Új követelésként 4,259.212 korona szerepel 14 tábóri taracküteg-ostály felállítására s a tiroli hegyi ütegostály újraszervezésére. Új követelés továbbá egy második tüzerhadapródiskolának 1903. szeptember 1-én leendő felállítására felvett 41.527 korona. Ez új követelés a jövőre még 1,800.800 koronával fogják a rendes költségvetést emelni, míg a rendkívüli 204.280 korona többletet jog igényelni. A költségvetés alapját tevő létszám, beleértve természetesen a megszálott tartományokban levő azon csapatokat is, amelyeknek szükséglete a rendkívüli költségvetésben van felvéve, a következő: 22.119 havidíjas, 297.100 altiszt és katona, 749 rokkant, 6505 katonai növendék és 64.442 ló. A többlet az előző évi létszámmal szemben 292 havidíjas, 5515 altiszt és közkatoná, 100 katonai növendék és 2274 ló. Mintán pedig a létszámnak bármely uton való szaporítása kizárólag a törvényhozás joga és így az albizottság hatáskörébe nem tartozik, az albizottság a szóban forgó új szervezetelet lefolytatva ugyan és azok szükségletét elfogadta, az unjonclétszám felemelését azonban teljesen érintetlenül hagyta. Az új tábóri és hegyi ágyuk rendszeresítését végett évek óta folynak a kísérletek, a nélkül, hogy azok a mai napig teljes és végleges eredményre vezettek volna. De az utóbbi évek és kivált a délátrikai háború tapasztalatai igazolták, hogy egyedül tábóri ágyukkal nem lehet háború esetén a tüzerészhöz fűződő összes követelményeknek megfelelni. A 14 tábóri tüzerüteg-ostályának egyenkint három üteggel való szaporítása, összesen tehát 42 üteg felállítása, valamint a tiroli hegyi ütegostályának új szervezése a rendes költségvetést bizonyos összeggel terhel, amely összesen 5,078.807 koronát tesz ki, a tiroli hegyi ütegostály pedig tekintettel, hogy a meglovó anyag felhasználhatatlan, összesen 107.432 koronát jog igényelni és erre a jelen költségvetésben 4 091.780 korona van felvéve, mert takarékosági szempontból csupán ki-

porondról. Ha a tapintat érzéke jobban van benne kifejlöve, mint a tapintásé, ha szépen ledobhatja magát, ahogy szelíd és rokonszenves megjelenése talán ígerte is, — alkalmasint 5 lett volna minden birkózók között a győztesnél is népszerűbb.

Igy azonban Paul Pons, a szomorú medve és Kara Ahmed állottak egymással szemben. Paul Pons, a francia birkózók királya és mestere, a megelőző év sampionja, aki ezuttal is győztesnek került ki a „poule d'honneur“-ből. O védte a bajnokságot Kara Ahmed ellen és a két férfiú viaskodása hetekig tartott. Közben nagyobb szünetekkel. Egyszer Paul Pons lett harcoképtelen, egyszer pedig Kara Ahmed kapott a birkózás hevében olyan pofont, hogy napokig beteg volt. De ez idő alatt testvériesen megosztottak a győzelmeken: egyszer Pons vágta oda Ahmedet, egyszer a török fektette le a franciát. Maradt a harmadik, az utolsó, a döntő birkózás, amelyet türelmetlenül várt a kíváncsiaknak és a fogadóknak a végtelenségig fölcsigázott izgatottsága. A francia sovinizmus nagy összeggel volt érdekelve Pons mellett, de hatalmas pénzek nyugodtak a Kara Ahmed széles vállán is. A nagy fogadások szála Londonba és Amerikába is elnyultak. Kétszer csapott össze a két medve: a döntő küzdelem mind a kétszer eldöntetlen maradt. Mert a medvék óvatoss medvék voltak és ismerték egymást. Kerülték a komoly összeecsapást. Hiszen ha csak dicsőségről lett volna szó! Akkor talán nekivágtak volna egymásnak, mint a fenevadak. Az egyik győz, a másik elbukik. De pénzről is volt szó, pénzről, szép tizezer frankról. Ezt megnyerő gyönyörű dolog, elveszteni fáj. Itt nem arról volt szó, ki nyeri el a bajnokságot, itt az volt a dolga magva: hogy egyik sem akarta a pénzt elveszteni.

A közönség azonban tombolt és bosszankodott. Erre aztán az igazgatóság kifizette a „visszavonhatatlanul utolsó döntő küzdelmet“. Azzal a megszorítással, hogyha ez is eredménytelen maradna: Kara Ahmed kapja meg a díjat, mert Pons, a tavalyi bajnok nem tudta ellene megvédeni a

sebb állománnyal lesznek a tábori tarack-ülegosztályok felállítva. De jövőre ennek a szervezésnek keresztülvitele még további 982 027 koronát fog igényelni, amely összeg az 1904. évi költségvetésbe lesz beillesztve.

Elfogadásra ajánlja a budgetet.

Gróf Zichy János nem tudja, hogy a hármasszövetséghez tartozó nagyhatalmaknak mért kell évről-évre fokozatosan legyervezniük. Kérde, hogy ha a hármasszövetség oly szilárd, oly hasznos, mint a minőnek mondják, nem lehetne-e léteyverést legelőször részben megvalósítani? O a legszorosabb kutatás mellett sem találja meg azt az alapot, amelyen a költségvetésben foglalt póthitel indokolva látna. A rendes kiadásokat megszavazza, de a póthitel nem.

Bolgar Ferenc: Ha a hadügyminiszter az ügykérdés megoldását még egy esztendővel kitolni akarja volna, objektíve ítélni azt lehetne mondani, hogy a költségvetés megnyugvással tölti el a vizsgálat, megnyugvással azért, mert, összehasonlítva a múlt esztendő költségvetését, nemcsak hogy emelkedés nem mutatkozik, hanem a költségvetés még kisebbedett volna. Mire mutat ez? Arra, hogy a hadsereg szervezői a meg új meg új állapotokra, a viszonyok, melyek ma a hadseregben léteznek, megfelelőek, úgy, hogy maguk az irányadó katonai körök sem látnak okot újabb reformoknál előtérbe lépni és a hadsereg mai szervezőit alkalmasnak tartják arra, hogy azzal akármiféle eshetőségekkel szembe szálljanak. Igaz, hogy a jelenlegi hadügyi költségvetés rendes részében 5,998,000 korona emelkedést mutat fel, de tekintetbe kell venni azt, hogy ebből a legnagyobb rész a tüzérségi reform előmozdítására szolgál. Egy másik része oly intézmények továbbfejlesztésére kéri, amelyek az azelőtti delegáció által határozottak el és hogy a rendkívüli költségvetésben csökkenés mutatkozik, úgy, hogy kiszámíthatjuk, miszerint a jelen költségvetés — a tüzérségi reformtól eltekintve — a múlt évről szemben kisebb lett. Megelégedéssel fogadja a hadügyi költségvetésnek ezt az állapotát, mert abból azt kell látnia, hogy a hadsereg jó. Ily viszonyok emelik a hadsereg önértékét, a nép bizalmát az intézményben és garantizálják a küttől irredukciót. Jó ezt konstataálni, mert ha már áldozatokat hozunk, tudja az ország azt, hogy ezen áldozatok nem hoztak hiába.

Rakovszky István: Nemzeti színű zászló, hová lettél!

Bolgar Ferenc: A nemzeti színű zászló éppen ott van, ahol azelőtt volt! Sajnos, de a legtekintélyesebb állam ma az, amely a legjobb és legerősebb hadsereggel rendelkezik. Ez tény, amelyen nem lehet változtatni. Elismeri ő is, hogy a terhek roppant nagyok, nem könnyű szívvel szavazza meg azokat, de éppen tekintettel a népre, éppen azért, mert nem akarja azt azon veszélni kitenni, hogy amennyiben nem vagyunk katonailag keilően szervezve, nem bírnak erős hadsereggel, esetleg egy szerencsétlen bábortól elviselhetetlen terheket adjunk valáira. Nem csodálja, hogyha valaki azokat a terheket, amelyeket egy erős, harcoképes hadsereg fenntartása ránk ró, nagyoknak találja és azok ellen demonstrál. Eppen úgy érzi és méltányolja annak súlyát, mint bárki más. Elismeri a roppant áldozatokat, amelyeket ez az ország hoz, de nem meri a felelősséget elvállalni, hogy azokat megtagadja. Az ügykérdésnek a hadügyi albizottság tavalyi jelen-

bajnokságot. Ez a küzdelem négy óráig tartott és a közönséget csak úgy megyötörte, mint a birkózókat. Pedig érdekes sem volt, a két óvatos mővede ezáltal még óvatosabban mutatkozott. Néha összecsaptak, de pár pillanat múlva megint szétmentek és tovább kerülgettek egymást. A közönség tombolt. „Allez coucher!” — ordították a francia sampionnak, aki sőtétlen, fáradtan és egykedvűen tūrte a szitkokat. A töröknek is ordítottak egyet-mást, de az csodálkozva és bambán nézett körül. Neki ugyan ordíthattak. Négyszázötven év után azután a jury beszűntette a harcot. Pons szígyenkezve elvonult a csatatérrel, Kara Ahmed pedig diadalmasan állt az újjongó közönség elé, az eldöntetlen küzdelem neki hozta meg a babért. Kara Ahmed a világ sampionja lett...

Ezzel azután Párisban megszűnt érdekes lenni. A birkózásoknak végük volt, harmadnap már senkisé meg beszélt róla. Kara Ahmedet éppen úgy elfelejtették, mint Pons és eltették bizonytalan időre egy újabb birkózást. A vezériköket, az érdekes apróságok, amelyek mind Kara Ahmedre vonatkoztak, — elnémultak, a hölgyek, akik érte rajongtak, ismét polgáribb erények gyakorlásában fáradoztak. És ma, harmadfél évvel e tomboló diadal után, mikor ez az ember, akinek a sárkányokkal vagy az óriásokkal való viaskodásban kellett volna elpusztulnia, áldozatul esik egy gutaütésnek: senki sem emlékszik rá. „Le luteur Kara Ahmed est mort” — ez minden, amit elmondanak róla.

Szegény Kara Ahmed! Téged is a civilizáció tett tönkre. Maradtál volna zsákhordónak az Arany Szarv mellett, a jó élet nem hízalt volna meg annyira, hogy a szived adja meg az árat. De te a világhíresség városába vágóttál, neked villamos világlátás kellett, taps, pénz, dicsőség és asszonyok és most már mindebből semmim sincs. Az emberek pedig nem történnek veled: a bölcsek tovább hordják a zsákokat, az eszelenek pedig tovább birkóznak.

tésében nyoma van, de hallottuk a hadügyminiszterétől évek előtt hogy a tüzérség reformja be fog következni és mégis most, mikor a hadügyminiszter a költségekkel előlépett és a reformot meg akarja kezdeni, mindenkit nagyon kellemetlen meglepetés ért, miután az gazdasági depresszió, amely évek óta tart, mindig nagyobb és nagyobb lesz. Csak azt kívánja, hogy a hadügyi kormányzat a reformot lehetőleg először tudja megcsinálni. Az erre való törekvésnek egy jelét látja különben abban, hogy a hadügyi kormányzat törekedett arra, hogy ezen ügyek előállítására az eddigi ágyu-anyagot, a bronzot felhasználhassa és ezzel a költségeket kevesebbit. Ajánlja a hadügyminiszter a magyar ipar tekintetbevételét a legnagyobb mértékben. A költségvetést el fogadja.

Gróf Willekei Frigyes tiltakozik az ellen a hadügyi politika ellen, amely a népre való tekintettel nékűli szervezi a hadsereget. A költségvetést nem fogadja el, mert az oly terheket jelent már a népre nézve, amelyeket elbírnia lehetetlen. Más szempont az államháztartás és más szempont a privát ember bántaralása. Már a nemzeti törzsvagyont is állandóan fogyasztjuk a hadsereg végett. Minden létszámfelemelés, törvények az bármely formában, a meghatározottabban perhorreszkál. Kéri a katonai szolgálati idő leszállítását vagyis a kétvéti szolgálat életbe lépését, kéri továbbá, hogy a katonai beszerzéséknél nagyobb figyelemmel legyen a kormány az ország gazdasági helyzetére. Hozzájárul ahhoz a javaslatához, amelyet Hegedűs Sándor terjesztett el ebben a tárgyanban a hadügyi albizottság tanácskozásainak során. Intézkedést kér a párbaj ellen, mert míg a katonaság teljes erővel a párbajmal ellen nem lép, addig a társadalom hiába agít, hiába kísérletez, addig minden akciója eredménytelen marad. A költségvetést nem fogadja el.

Hieronymy Károly bár bajnak tartja, hogy a többiadások és nevezetesen a rendkívüli hitelek, épp oly időre esnek, amikor Magyarország gazdasági helyzete ily kedvezőtlen. dacára annak, elismeri ennek a teljes súlyát, nincs benne bátorság arra, hogy akár a rendkívüli, akár a rendes hitelt megtagadja. Legelőször tisztába kell jönnünk azzal, hogy ez a költségvetés tulajdonképpen mily terheket ró reánk. A költségvetési többlet tulajdonképpen hatmillió koronát tesz ki. Ebből a hatmillió koronából 1.500.000 korona a legénység ékeztésének javítására szolgál. Ezt a tételt minden körülmények közt megszavazza, sőt kijelenti, hogy ha a hadügyi kormányzat ebben a tekintetben nagyobb követelésekkel lépett volna fel, azokat is megszavazta volna, mert meg van győződve, hogy hadseregünk legénységének ékeztése ma sem kielégítő és hogy azok a fiatal emberek, akik nálunk besoroztatnak és a besorozás után azonnal — minthogy a kiképzésükre rövid idő áll rendelkezésre — renekvüli tesu fíradtságának vetneknek alá, ennek megfelelő táplakozásban nem részesülnek, ami tulajdonképpen egészségük, sőt életük rovására megy.

Ami a többi költségvetésről illeti, ebből 1903-ra esik 4.300.000 korona állandó többlet, 1904-től kezdve pedig 5.240.000 korona állandó többletet az új ágyuk beszerzésére igényel. Ebből az 5.240.000 koronából Magyarország, a kvóta arányában 1.800.000 korona esik.

Hibának tartaná az ország rendes beveteléből fedezni az ily rendkívüli bevetéseket. Ha tehát a pénzügyminiszter helyesen úgy fog eljárni, hogy köcsönművelte után ledezi a rendkívüli hitelt, akkor az állandó megterhelés, amely a 38 milliónyi rendkívüli hielnek ránk eső részöl évenként Magyarországot terbeli 5.000 korona.

Az ágyuk beszerzése folytán Magyarországra évenként eső többlet-ter 2,325 000 korona. Mindenki, aki megszavazza, tartozik azzal az ország közvéleményének, hogy a maga szavazatát indokolja; mert bizonyos averzióval fogadja az ország azokat a többletadásokat, amelyek a közös hadsereg érdekében történnek. Megszavazza ezt a költségvetést azzal a feltétellel, mely az albizottsági jelentésben benne van s melyet az előadó is hangsúlyozott, hogy tudniillik az újonnan beszerzendő ágyuk azon alkatrészei, melyek nem az arzenálban fognak készülni, — hol csupán a csövek fognak készülni, miután ezek oly speciális munkát igényelnek, mely másutt nem teljesíthető, — a kvóta arányában Magyarországon fognak megrendeltetni. Mert azok a hadügyi kiadások, amelyek az ország iparának és közgazdaságának javára tételenek, egyáltalán nem destruktív természetűek. Meg sem volna magyarázható az, hogy az európai államok hogyan képesek oly roppant erőfeszítéseket tenni hadi felszerelésük kiegészítése és tökéletesítése érdekében, ha nem volna ezeknek az erőfeszítéseknél az az ellenoldala, hogy egyáltalán a hazai iparnak és munkásságnak előmozdítására szolgáljanak. Az iparnak ilyenmő támogatást ideálisnak nem tartja. Sokkal célszerűbb volna, hogy ha azon a pénzen, melyen az új ágyufelállítások készülni, sinek készülnének, melyek közgazdaságilag újra hasznosíthatók lennének. De, hogy azok a megrendelések, melyeket a hadügyminiszter kijelentése szerint tenni fog és melyek a kvóta arányában 12 millió koronára mennek, a magyar fémpiparnak éppen mai helyzetében rendkívüli nagy előnyre és segítségére lesznek, azt kétségbe vonni nem lehet.

Körüliütött valamennyi európai állam, úgy azok, amelyek a hármasszövetséghez tartoznak, mint azok, amelyek a kétössz-szövetséghez tartoznak de meg azok is, amelyek egyik szövetségnek sem tagjai, egyaránt mind rendkívüli módon és sokkal nagyobb fokban tökéletesítik a maguk hadseregének felszerelését, mint mi, tehát parancsolt szükség megszavazni a költségeket. Mert nem úgy áll a kérdés, mint ahogy Zichy János ma felalította: hogy vagy igaz az, hogy mi szövetségben vagyunk és akkor minnek a mi hadikészülődésünk, ha pedig szükséges a hadi erősítés, akkor a mi szövetségünk illúziós! Ha úgy lehetne szövetségeket kötni, hogy azok felmentenének ben-

nünket atól, hogy hadikészülődéseket tegyünk, akkor mindenki ilyen szövetségeket után törekednek csak az baj, hogy ezen az uton nem lehet szövetségost találni.

A felszerelésben való gazdálkodás, gazdaságilag tekintve a kérdést, rossz gazdálkodás, mert — bár az európai hadseregek mai felszerelése igen nagy költséggel jár, — ezek a költségek elenyészőben csekélyek azon értékhez képest, amelyet minden hadsereg emberanyag képvisel. Ha az ágyuk beszerzéséhez való rendkívüli hitelt a delegáció meg nem szavazza, akkor esleik teljesen az unjon-létszám felemelésének a szükségessége. Tehát politikailag legelőször is nagyon indokoltai a kormányzat azon eljárása, amidőn a költségeknek a delegáció által való megszavazását bocsátotta előre és azután fogja az unjon-létszámra vonatkozó törvényjavaslatot a képviselőháznak bemutatni. Egy azonban mindenesetre áll: az, hogy miután két évön elé van a dolog utalva, a megszavazás egyszerűen nem történhetik meg, hanem csak egymás után. A költségvetést elfogadja. (Élénk helyeslés.)

Okolicsányi László civileg ellensége a hadsereg közösségének, mostani álláspontját, amely t. i. nem engedi, hogy ezt a költségvetést megszavazza, nem a hadsereg közösséget perhorreszkáló fellagásával indokolja csupán. Sok követelmény van a nemzetnek, életbevágó követelmények várnának kielégítésre a kultúra, a közigazgatás terén, de az ezekre szükséges anyagi eszközöket mind felolglalja és fölemészti a hadsereg. A hadsereg teljesen német, belőle a magyar történelmi hagyományok ápolása teljesen ki van zárva. Végül határozati javaslatot nyújt be.

Münich Aurél megjegyzi, hogy a határozati javaslat részletkérdést érnit, most pedig általánosságban tárgyalják csak a hadügyi budgetet.

Okolicsányi László szerint a határozati javaslatban felhozottak egymástól el nem választhatóak.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. országos bizottság! En a kérdés érdeméhez nem szökök; tennartom magamnak, hogy akkor fogok arról nyilatkozni, hogyha majd valóban tárgyalás alatt áll ez a kérdés, akár most az általános tárgyalás végén, akár pedig a részletes tárgyalás alkalmával. Csak arra vonatkozolag, amit München Aurél bizottsági tag ur mondott, tesszem azt a megjegyzést, hogy én azt tartom helyesnek, amit ő állított és azt az eljárást ajánlanám a t. országos bizottság figyelmébe, amelyet ő hozott javaslatba. Okolicsányi bizottsági tag urhoz is intézhetem talán az a kéresem, hogy szíveskedjék ezt a határozati javaslatot akkor beadni, amidőn ezen kérdésekről szó lesz. Az országos bizottság most a költségvetést a maga általánosságban tárgyalja; a t. bizottsági tag ur is oda konkludált, hogy nem fogadja azt el. Vagy elfogadja azt, vagy nem, de az általános vita keretében bevonható ezen kérdések megbeszélése is, természetesen, mert az általános vitának az a természete, hogy minden részletes kérdést a maga összességében felvesz, de azután az általános vita végén az országos bizottság határoz, és így határozhat e felett is. Egyáltalában én filius ante patrem eljárásnak tartom azt, hogy a t. bizottsági tag ur indítványát most teszi, mert így határozni kell felette, mielőtt még az illető tétel tárgyalás alá kerülne volna. Amit a t. bizottsági tag ur mond, hogy ezek összefüggésben vannak, az annak az óhajtatásnak, vagy nézetnek amelyet most vagyok szerencsés istápolni és támogatni, ninosen ellenére, mert méltóztassék minden indítványt mindjárt az első erre vonatkozó tételnél megtenni azzal, hogy a létszám emelése, vagyis a létszámtöbbletre vonatkozó kérdések — mert nem emelésről van itt szó ebben a delegációban — együttesen tárgyalatassanak. Akkor a t. bizottsági tag urnak az a fíradása sem fog előállni, hogy háromszor kell beszélnie és háromszor kell javaslatot tennie, aminek csak örülni fogunk mindannyian, talán ő is, hanem megteszi az elsőnél. En tehát arra kérem a t. bizottsági tag urat, méltóztassék csak egy kis várakozással lenni s ezt a határozati javaslatot be nem adottnak kijelenteni, mert akkor, amikor ezen kérdést tárgyalása elől, tudniillik az első tételnél, sokkal helyesebb és okosbirebb lesz a tárgyalás ökonomiája és célra is vezet, mert akkor e fölött a többség szavazni fog, hogy elfogadja-e, vagy nem és akkor a t. bizottsági tag ur már az általános vitánál prookkupál annak, ami a részleteknél lesz tulajdonképpen megleendő. En tehát München Aurél t. bizottsági előadó ur javaslatát pártolom és azt tanácsolom a t. bizottsági tag urnak, hogy méltóztassék most szabad menetel engedni az általános tárgyalásnak, hogy azt befejezhessük és ezen javaslatot akkor beadni, amikor az első pontról lesz szó, ami általában a létszám kérdéséről szól.

Okolicsányi László visszavonja javaslatát, amelyet új alakban fog előterjeszteni.

Ernust Kelemen nem találja helyesnek a folyamatos kritikát és bizalmatlanságot a hadügyi vezetőség iránt még azok részéről sem, akik a nemzeti haesereg hívei. Nem méltó a támadás a delegáció ellen sem, mert, akik jelen vannak a delegációk tárgyalásánál, tapasztalhatják, hogy a költségmegállapítások a legtelkimeretesebb kritika után történnek csak. Hadseregün szükség van, ennek jószágot pedig a kellő tellegyervezés kölesönöz csak. Ez pedig nagy költségre kerül. A történelem szerint nagyon megboszulta magát a kápszisság e téren. Példa Carthago esete. Eppen a takarékoság szempontjából van szükség jó hadseregre, mert biztosítja a békét.

A delegációknak arra kell főleg törekednie, hogy a hadsereg részére elküittt összegek méltányos arányban visszajárjenek, Orkódi mik a paritás felett is. De szükséges és nélkülözhetetlen költségeket megtagadni nem szabad. Szólok akarja, hogy a monarkhia nagyhatalom legyen s ezért elfogadja a hadügyi bizottság jelentését (Helyeslés)

Gróf Tisza István az unjonfelemeléssel foglalkozik s azt tartja, hogy tévednek azok, kik e kérdésben anomáliát látnak, mert a delegáció már több év-

óta olyan költségvetést szavaz meg, amely nélkülözi az újonomegállapítást, miután ez csak provizórium útján lesz évről-évre meghosszabbítva. Nem fogadják el tehát Okolicsányi határozati javaslatát.

Attérve magára a költségvetésre, örömet fejezi ki a fölött, hogy végre megtörtént az első lépés véd-erőnk határozott fejtésére érdekében. Híve a leg-messzebbmenő takarékoságnak s ezt a hadügyi-miniszter figyelmébe ajánlja de csak azért, hogy a sok előadhatlan szükségletre pénz maradjon. Az élelmezés és építkezés tételeinél, azt hiszi, lehetne megtakarítást eszközölni.

Nem tartja helyesnek a közvetlen termelőknek a hadsereg részére való favorizálását, inkább azt óhajtáná, hogy az árleltés kiírása a közvetlen termelő megballagatásával történjen.

Altalánosságban a közös hadsereg ellen felhozottakra kijelenti, hogy a nemzeti hadseregnek számos előnye van a közös felett, de mindaddig, amíg külön törvény a nemzeti hadsereg felállítására nem intézkedik, mindaddig a közös hadsereg nyújtja nekünk a védelmet. A magyar nemzet virága és disze komoly időkben a hadsereg lesz. Adjuk meg a módot, hogy a hadsereg teljesítése kötelességét. A költségvetést elfogadják. (Helyeslés.)

Elnök: Kíván valaki még hozzászólni?

Hosszsy Imre kéri beszédének holnapra halasztását.

Rakovskyy István azt tartja helyesnek, hogy a hadügyi kormány a vita befejezése előtt nyilatkozzék.

Jekelfalussy Lajos altábornagy kijelenti, hogy azokra, amit Wiacek, Okolicsányi írohzottak, Hieronim, Bolgár és gróf Tisza megadták a feleletet. A hadügyi kormány nem kíván nyilatkozni.

Elnök bezárja a vitát.

Münich Aurél előadó előterjeszti az albizottság határozati javaslatát az osztrák katonai alapítványok betöltésére vonatkozólag.

Sághy Gyula azt tartja, hogy itt az osztrák alapítványok betöltéséről van szó, amely kérdésben a magyar delegáció nem intézkedhetik. Határozati javaslatot nyújt be, amely módosítja az eredeti határozati javaslatot.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Méltóztassanak megengedni, hogy ebben a kérdésben nyilatkozzam. Kijelentem, hogy a magam részéről azt hiszem, hogy a Sághy Gyula t, bizottsági tag ur által előterjesztett határozati javaslatra tulajdonképpen szükség nincs. Megmondom, miért. Van kétféle alapítványi hely, amely tiszteknek szól, tiszték fiainak, és vannak mások általános helyek. Ott, ahol a tiszték fiairól van szó, kijelentem azt, hogy amennyiben honvédtisztek ifolyamodnak, a hadügyi miniszter minden esztendőben legnagyobb készséggel bizonyos számú helyeket átenged nekem azok számára, a minél jobba a polgári elemből származó ifjúság nagyobb számban kerülhet be, itt csak arról van szó, hogy osztrák állami alapítványi helyekre, ha ausztriai illetőségűek, nem jelentkeznének.

A dolog úgy értetik, hogy régi időből, tudniillik még 1867 előtt, amikor ez a különöség osztrák és magyar, az alapítványoknak nem teük meg annyira, mint most, mondom, abból az időből származnak alapítványhelyek meglehetősen nagy számban. Ezekről van szó. Mert ott, ahol tisztán csak osztrákok számára alapított helyek törögnek szóban, nagyon természetes, hogy magyar ifjú nem nyerheti meg az illető alapítványi helyet. De azokról a helyekről van szó, amelyek még 1867 előtt alapítottak. Ha tehát ezek nem jelenkeznenek osztrákok kellő számmal, akkor, a hadügyi miniszter ur — mint már eddig — a magyar fiukra is tekintettel lesz.

Münich Aurél felvilágosítja Sághyt, hogy a hadügyi albizottság nem vonatkozik osztrák dolgokra, mert itt olyan alapítványokról van szó, amelyekre magyar állampolgár is pályázhatik. Kéri Sághy határozati javaslatának elvetését.

Sághy Gyula kéri az osztrák szó törlését.

Jekelfalussy Lajos altábornagy kijelenti, hogy a hadügyi kormányknak nincs semmi kifogása az ellen, hogy az osztrák szó töröltesék.

Elnök: Következik a szavazás.

Gróf Wilczek Erigyes kéri a határozatképesség konstatálását. (Jegyzők megszámlálják a jelenlévőket. Miután harmincon több bizottsági tag van jelen, a bizottság határozatképes.)

Münich Aurél előadó előterjeszti az albizottság határozatát a pótlóvak beszerzésére vonatkozólag. **Gróf Tisza** István helyteleníti, hogy a pótlóvak nagy részét hároméves korukban a csikótelepekről szerzik be. Azt hiszi, hogy magánmenesekből négyéves korukban olcsóbb pénzen beszereshetnek a pótlóvakat.

Elnök a vitát holnap tíz órára halasztja.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

KÜLFÖLD.

Bourgeois elnöksége. Döntő csapást mért tegnap a francia képviselőház egységes republikánus többsége a nacionalistákra és a velők kacérkodó melinista és progresszista csoportra azzal, hogy a volt képviselőházi elnök, Paul Deschanel helyébe Leon Bourgeois választotta meg a képviselőház elnökének. Az egyesült

szabadelvély és radikális köztársasági csoportok kizárták maguk közül a progresszistákat, kikhez Deschanel, az eddigi elnök eredetileg tartozott, mig utóbb az arisztokrata klerikális körök kedvence, a nacionalisták jelöltje lett, amit jellemző névvel a „köztársaság dauphinjé”-nek neveztek s az így megítélt *blac*, amint a köztársasági egyesülést nevezik, Leon Bourgeois választotta 303 szavazattal elnöké 267 ellen, amely Deschanelre esett, ki hívei máris a jövő emberének, a köztársaság leendő elnökének tekintették.

Ez a választás emlékezetes mozzanata marak a francia köztársaság küzdelmes történetének. Jelenti a köztársaság nyílt és titkos ellenségeinek újabb leverését, mert egyuttal kifejezője a képviselőház többsége amiről akarataján, hogy olyan kormányt akar, amely egyenes folytatása legyen a Waldeck-Rousseau-kormányknak. Most már kétségtelenül bizonyosnak tekintik egy Combes szenátor elnöklete alatt alakuló kabinet létrejvetelét, amely első sorban a kongregációs törvény fenntartását lenne hivatva biztosítani. Belügyminiszterül Vallé szenátort emlegetik, ki a szenátusban a kongregációs-törvény előadója volt s ki annak idején a panama-ügyi vizsgálóbizottság jelentését készítette el a képviselőházban. Külügyminiszternek valószínűleg megmarad Delcassé, kire az elnök, különösen a pétervári látogatásra való tekintettel nagy súlyt vet, s valószínűleg megmarad André hadügyi miniszter is. Barhou, Trouillot és Cruppi neveit szintén emlegetik különféle tárcákra, ugy, hogy a nacionalistáknak a Waldeck-Rousseau-kabinet visszalépésén való minden öröme hiábavaló volt.

Vihar a Reichsrathban.

Bécs, június 2.

Ma ismét nagy vihar volt a képviselőházban. Lembergbl a sztrájkoló kömivesek és a katonaság közt folyt véres összeütközés híre érkezett s ez olyan izgatottságot keltett, amely világság vihart idézett elő. Pedig az ülés elég eszöndesnek ígérkezett. Az ülés előtt ugyanis pártértekezlet volt, amelyen tudatták, hogy a vasuti menetjegy-adoról szóló törvényjavaslatot visszavonják, mire a csehek kijelentették, hogy sürgősségi indítványukat visszavonják és az obstrukciótól elállnak.

Maga az ülés lefolyása a következő volt:

(A vihar.)

Az ülés megnyitása után az elnök bejelenti, hogy Klofac és Placek képviselőeknek a mult ülésen benyújtott sürgős indítványait levették a napirendről. Tárgyalásra kerui azután Dassyński és társai sürgős indítványa, amelyben felszólítják a kormányt, hogy rögtön adjon felvilágosítást a mai lembergii eseményekről, ahol hir szerint tizenöt embert agyonlöttek és tízet súlyosan megsebesítettek. A sürgősség megokolásában Dassyński hevesen támadja a kormányt, különösen a miniszterelnököt és Galicia helytartóját, és azt mondja, hogy a lembergii sztrájkoló építőmunkások egész héten át példásan viselkedtek. Egyszer már véget kell vetni annak, hogy szurony szegzenek a népek és tördölöznek reá. Lembergben magában ma délben ötször adtak sortüzöt. Az elesett munkások vére nem tolyt büntetlenül. Követeli hogy a miniszterelnök azonnal jelenjék meg az ülésen.

Elnök: Jelentést tétlettem és a miniszterelnök már utban van.

Dassyński: Három órával ezelőtt Lembergben a katonaság öt sortüzet adott a sztrájkolókra. A vérontás lényes nappal történt. Értesült-e mindezekről a kormány és szabad kezét adott-e Finiski helytartónak arra, hogy békes állampolgárokat lemészároltasson? Tudni akarjuk, hogy mit csinál a helytartósági palotában az a gyilkos.

Elnök: Felszólítja Dassynskit, hogy mérsékelje magát.

Eldersoh: Hisz az véreb!

Elnök: Rendreutasítja Elderscht.

Schuhmeier: Mannlicher-miniszterium!

Dassyński: Ha Koerber azt hiszi, hogy büntetlenül onthatja a munkások vért, akkor nagyon csalódik. Ugyanakkor, amikor nagy összegeket szavatlatnak meg új gyáukra és elviselhetetlen terheket rónak az adózó nép vállára, megtudjuk egyuttal, hogy mire vesztegetik a számlálatlan milliókat. Tudtuk régen, hogy az osztrák hadsereg mindig bátran megütött az ellenség elől, most láttuk, hogy ugyanaz a hadsereg alávaló módon a nép mellének szegzi puszkáját.

Elnök: Rendreutasítja a szónokot.

Schuhmeier: A lembergii katonaságot és a miniszterelnököt utasítsa rendre!

Ellenbogen: Inkább támaszsa fel a holtakat. Keltse életre a fölobúttakat! Az jobb lenne!

Schuhmeier: Gyilkosságok kormánya!

Dassyński: A miniszterelnök bizonyára megint

alkalmazni fogja azt a kedvelt módszerét, amely a trieszti vérontásokor olyan jól bevált. De mi nem vagyunk kiváncsiak a hivatalos és félhivatalos hazugságokra. Addig fogjuk szorongatni, amíg megszólal, de a szépen hangzó, üres lecsézés itt nem járja.

Koerber miniszterelnök: Arról az esetről, amely ma délelőtt Lembergben állítólag lejátszódtott, nem tudok többet, mint amit az idevaló lapoknak egy látiratából megtudtam. A magam részéről csak sajnálható, ha csakugyan szükség volt ilyen eszközök alkalmazására. Minthogy azonban az egész eset részletes körülményei még ismeretlenek, korainak tartom, hogy olyan támadásokat intézzenek a fegyveres erő ellen, amiket Dassyński intőzést ellene a nélkül, hogy pontosan ismerné a tényállást. Biztosíthatom róla a házat, hogy az illetékes állami hatóságok mindig a legnagyobb óvatossággal járnak el (közbeszólások) és hogy az a szemrehányás hogy nekünk örömrünk telik abban, hogy ilyen eszközökkel tartjuk fenn a rendet, teljesen alaptalan. Ahhoz azonban ragaszkodnia kell a kormánynak, hogy a törvénynek érvényt kell szerezni és hogy azt, aki a törvény ellen vét, kellő módon felelősségre is kell vonni. (Lárma.) Mihelyt a szóbanforgó esetről bővebb értesülést szerezek, tudomására fogom hozni a háznak. (Közbeszólások, hosszantartó nyugtalanság.)

Fressl a trieszti eseményekre és a többi sztrájkokra utal s azt mondja, hogy ha valamely állam csak szuronyokkal és puskákkal tartható fenn saját népének fia ellen, nem érdemi meg, hogy fenntartsák. Azután az építőmunkások szomorú helyzetéről beszél, sajnálja, hogy a parlamentnek nincs semmi betolyása és végül a bűnösök legszigorubb megbüntetését és olyan utasítások kibocsátását követeli, amelyek ilyen véres esetek ismétlődését megakadályozzák.

Elnök bejelenti, hogy az indítványozók akként módosították indítványukat, hogy felszólítják a kormányt, hogy késedelem nélkül adjon felvilágosítást.

Dassyński: Lembergben gyilkolnak és még csak nem is tud róla!

Schuhmeier: Círa kis miniszterium.

Dassyński zárbeszédét azzal végzi, hogy nem fog nyugodni, míg meg nem torolják a vérontást a klerikális Pininskin és el nem kergetik helyéről. A rendőrség jelentéséből kitünik, hogy hat huszart köve sebesítettek meg, három munkást puskával sebesítettek meg és huszart könnyen sebesítettek meg. Kétségtelen tehát, hogy löttek. A háznak követelnie kell, hogy ez az ügy minél hamarabb teljesen leideritessék.

A ház elfogadja a sürgősséget és azután magát az indítványt is.

Ezzel a viharos incidens véget ért. A legutóbb megállapított napirendet Kathrein indítványára oda módosították, hogy a menetjegy-adoról szóló törvény a napirend ötödik pontja lesz.

A ház azután az olcsó és egészséges munkálakásokat tartalmazó házaknak adandó kedvezményekről szóló törvényjavaslatot tárgyalja.

Miután Hybesch szociáldemokrata megokolta kisebbségi indítványát, a tárgyalást félbeszakították. A miniszterelnök azután benyújtotta az osztrák kvótda deputáció jelentését a közügyekhez való hozzájárulási arány megállapítása ügyében. A pénzügy-miniszter törvényjavaslatot nyújt be a közügyekhez való hozzájárulás tárgyában. Ezzel az ülés véget ért.

A lembergii véres eset.

Lemberg, június 2.

Szombaton délután a sztrájkoló építőmunkások és munkaadók képviselői közt megegyezés jött létre. Midőn tegnap alá kellett volna írni a megállapodásokat, a sztrájkoló munkások kijelentették, hogy követeléseik teljes megadásáig sztrájkban maradnak. Ma délelőtt a sztrájkoló építőmunkások az egyesületi házból a Schützenplatzra mentek, hogy ott a további akcióiról tanácskozzanak. Utközben megkísérelték egy lopás miatt letartóztatott egyén kiszabadítását, ezt azonban a rendőrközegek megakadályozták. A Schützenplatzon a helyzet közlése után egy munkásvezető felszólította a tömeget, hogy oszlong szét, de a felszólítás eredmény nélkül maradt. A 15. gyalog-ezrednek egy századát, mely gyakorlatról visszatérve arra ment, kövekkel dobálták. Mint-hogy a tömeg a rendőrbiztos felszólítására sem oszlott szét, sőt a rendőrközegek kövekkel dobálta, egy husszárosztály jelent meg a tér megtisztítására. Ugy látszott, hogy a rend helyre van állítva. Délben azonban ismét csoportosulás volt és a hussárokat újból kövekkel dobálták, miközben néhány hussár és néhány lö megért. A megtámadott hussárok karjukat és löfegyverüket használták. Összesen 23 ember sebesült meg. Ezek közül hetet a közkórházba vittek, a többiek házi ápolás alatt állanak. Délután a krakói téren ismét összeütközés volt a sztrájkoló munkások közt, akik megtámadták a rendőrszerveket és egy katonaszállás közt,

mely kénytelen volt löfgyverét használni. Három ember halálosan megsebesült és a kórházban sebeibe belehalt. Most ismét nyugalom van.

Lemberg, június 2.

A rendőri jelentés szerint a mai összejelölés alkalmával öt huszárt kövel, 20 munkást karddal és 3 munkást puskalövessel sebesítettek meg, az utóbbiakat súlyosan.

Lemberg, június 2.

A ma délelőtt történt vérontást végzetes tévedés okozta. A sztrájkoló kőművesek és építőmunkások ugyanis éppen gyűlést tartottak szabad ég alatt, mikor a 15. gyalogezrednek egy százada gyakorlatról tért haza. A sztrájkolók azt hitték, hogy a katonaság ellenük jött és felbőszülve, kövekkel dobálták meg a századot. Ugyanakkor az ablakokból lövőtűzben kezdtek a katonákra. A gyalogságnak hamarosan segítségére sietett egy lovassapat. A lovasság kardlappal akarta szétválni a tömeget, de mikor a sztrájkolók halálmegegyezéssel nyomultak előre, a gyalogság kétszer egymásután sortűzrel adott. A katonák a sztrájkolókat lábaira céloztak s így történt, hogy szerencsére csak 23-an sebesültek meg, akik közül hárman a kórházban ma délután meghaltak. A városban mindenfelé katonai őrzáratok cirkálnak és nem engedik, hogy a lakosság csoportosuljon.

Lemberg, június 2.

Már korán reggel bejártak a sztrájkoló munkások az utcákat és az egyes építkezéseknél meggyőződtek arról, hogy vajjon a munkát mindenütt beszüntették-e. Ahol dolgoztak, ott kényszerítették a munkásokat, hogy a munkát hagyják abba. Délelőtt 10 órakor a Schützenplatzra érkeztek, ahol a helyzetről értesítették őket. Itt egy munkásvezér felhívta a tömeget, hogy nyugodtan oszlojon szét. Midőn a munkások el akarták hagyni a Schützenplatzot, éppen arra ment a 15-ik gyalogezrednek egyik gyakorlatról visszatérő százada. Egy ember a tömeg közül ekkor inzultálta a katonaságot, mire a századparancsnok rendelkezésre elfogott és közrevetették az illetőt. Ez a tömegben nagy izgatottságot keltett és a munkások fenyegető magatartást foglaltak el a katonaság ellen. Csakhamar megjelent egy rendőrtisztviselő egy szakasz huszárral és rábeszéléssel és felhívással rá akarta bírni a munkásokat, hogy hagyják el a teret. Ezek azonban nem engedelmeskedtek a felhívásnak és a huszárok felé nyomultak. A rendőrtisztviselő ezért intézkedett, hogy tisztítsák ki a teret. A lovasság megtámadta a tömeget, mely azonban ismét egybegyűlt és a katonaságot kövekkel dobálta. A katonaság ennél fogva kénytelen volt oldalgyevertet használni. Végül sikerült a teret megtisztítani. E közben két huszár súlyosan és hét könnyen megsebesült. Az önkéntes mentőegységet küldése szerint két ember vette igénybe segítségét. Déliben ismét gyülekeztek a sztrájkolók a Schützenplatzon, ahol kövekkel dobálták az ablakokat, betörték az ajtókat és ablakkereteket és további erőszakoskodással fenyegetőztek. Erre több rendőrtisztviselő egy ízbiztos vezetésével egy szakasz huszár és egy osztály gyalogság kíséretében a zavargás színhelyére ment. Mílhogya a huszárokat, midőn a teret meg akarták tisztítani, kőzappal fogadták, kénytelenek voltak fégyverüket használni, ami által 23 ember megsebesült. Késsel ezután a krakóitérén a tömeg körülvevett egy ott levő rendőrközeget. Hogy ezt kiszabadítsák, egy osztály gyalogság sietett oda, de a zavargók kődobásokkal fogadták, mire a katonaság többször lött. Délután 1/2 órakor egy osztály lovasság, amely a Schützenplatz szomszédságában lévő Benediktinerplatzon állott, egy csoport munkás minden ok nélkül megtámadott és kövekkel dobált. A rendőrtisztviselő ismételt felszólításai dacára a tömeg helylőn maradt. Midőn egy szakasz huszár kövekkel dobálta és revolverlövésekkel fogadta, a szakaszparancsnok sortűzrel adott, ami által két ember megsebesült. Este 9 órakor a Solamia-téren vagy 500 munkásból álló csoport verődött össze, mely a cirkáló orendőrrjárőr felszólítására nem akart szétszalani. A tér megtisztítására egy rendőrtisztviselő és egy katonaosztályt küldtek ki és végre sikerült a teret megtisztítani és a tüntetőket szétszalantani.

Lemberg, június 2.

A lapok külön kiadásban közölték a Daszynski sürgős indítványa felett folyt vitát.

Lemberg, június 2.

A mai összejelölések alkalmával megsebesült egyének közül 14 kórházi kezelés alatt áll, közülök 8 fégyverővel, 5 kardvágás által sebesült meg, egy pedig a lovasság legázolt. Ezek közül hárman belehaltak sebeikbe. A többiek közül ketten életveszélyben vannak. Kettő könnyebb sérüléseket szenvedett.

A délafrikai béke.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, június 2.

Ma megérkeztek Londonból a békeponozatok, melyeket a kormány az alsóházban közölt. A pontozatok a legmesszebbmért engedményeket nyújtják a meghódított tartományok lakosainak, akik, mint jeleztük volt, csak névleges függetlenséget vesztek el, de teljes szabadságra élhetnek az angol uralom alatt, amely jelentékeny pénzajánlatokkal kész gondoskodni arról is, hogy a hosszas háború által kipusztított ország magához térhessen.

(A béke hire.)

London, június 2.

A Daily Mailnak jelentik Pretóriából: A vereeningi boer kongresszus egyhangulag jóváhagyta a békeszerződést, amelyet a kongresszus delegátusai és Kitchener szombatán késő este Pretóriában aláírtak. A legutolsó pont, amely körül nagy vita folyt, a boeroknak az a kívánsága volt, hogy a békeszerződést ratifikálás végett Krüger és az európai boer delegáció elé terjesszék, de Kitchener ezt a kívánságot határozottan visszautasította s így Krüger a békeszerződést teljesen ignorálta. A békefeltételek ugyane forrás szerint több kedvezményt biztosítanak a boeroknak, különösen pénzügyi kérdésekben, de az elvált kérdésekben és különösen ami a függetlenség teljes elvesztését illeti, a boerok mindenben engedtek. Még azok is, akik eddig engesztelhetlenek voltak, végül a többséghez csatlakoztak. Kitchener türelmével és előzékenységével jelentékenyen elősegítette a béke megkötését, amhez az is hozzájárult, hogy Stejn betegessé miatt az utóbbi napokban nem vehetett részt a tanácskozáson.

Edvárd király Kitchener első távirátát, amelyben a békeszerződés aláírását jelentette, szombatán éjjelkor kapta meg. Brodrick hadügyminiszter a késő éjjeli időben személyesen vitte el a táviratot a királyi palotába s átadta a királynak, aki még ébren volt. A királyi család többi tagjait is azonnal értesítették a béke megkötéséről. Kitchener második távirata, amelyet éjjel 1/12-kor adtak föl Pretóriában, kábelzavar miatt csak ma délelőtt negyed egykor érkezett Londonba. Ezt a táviratot is azonnal közölték a királyi palotában, hercegekkel, miniszterekkel és a nagykövettekkel, de közhírré csak este hatodél órakor tettek, nehogy a vasárnap nyugalmat megzavarják vele.

A királyi pár tegnap reggel és este jelen voltak a királyi kápolnában rendezett istentiszteleten. Az istentiszteletet azaz rekészették be, hogy az összes jelenlevők s a királyi család tagjai is állva énekeltek el a nemzeti himnuszot. A király maga tudatta a lelkesekkel, hogy a békét megkötötték.

A politikai körök most azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogy mi történjék azokkal a kommandókkal, amelyek vonakodtak a vereeningi határozathoz hozzájárulni. Ez különösen áll azokról a fokföldi főkelőkről, akik Vereeningben nem voltak képviselve. Ezeknek száma legelőbb ötszáz és legkiválóbb vezérük Foucher, aki Kimberleytől keletre operált. A nyugati fokföldi főkelők képviselve voltak Vereeningben. Az angol hatóságok Fouchert szemben valószínűleg azt az eljárást fogják követni, hogy közölni fogják vele a békeszerződést és fel fogják szólítani, hogy kommandójával együtt hódoljon meg s ha ezt nem tennék meg, egy közönséges lázadónak fogják tekinteni s elfogása esetében agyon fogják löni.

London, június 2.

A békekötés híre rendkívül hatást tett. Már a délutáni istentiszteleten valamennyi templomban a szószerzőről jelentették a béke megkötését. De izgalmasabb jelenetek sehol sem voltak, aminek talán az az oka, hogy vasárnap lévén, nem jelentek meg a lapok külön kiadásai. Annál mozgalmasabb élet volt a táviró-hivatalokban, ahol mindenki sietett az ország minden részébe telegrafálni, hogy hozzátartozójuk nemcsak a vissza fog térni Dél-Afrikából. Végre este háromnegyed hatkor kiüggesztették a hadügyminisztérium épületén Kitchener távirátát. Ugy látszik azonban, hogy a lakosság csak éjjel tíz óra tájban jött tudatára annak, hogy Anglia történetében nevezetes esemény ment végbe. Ekkor óriási tömegekben tödultak a városzházhoz s uton-utófélen énekeltek, táncoltak s ölelkeztek az emberek. Sok házat ki is világítottak. Ma estére nagyobb számban tüntetést várnak.

London, június 2.

A békekötés híre az egész országban elhatározta, hogy rendkívüli ünnepeket rendeznek. A királyi proklamációt intézett népéhez, melyben azt mondja, hogy az ellenségeskedés megszüntetéséről szóló hír nagy meglepetéssel töltötte el s reméli, hogy a béke

megkötése után az új államokban a jólét gyorsan fog emelkedni s azt kívánja, hogy a háború által okozott elkeseredés jó egyetértésnek adjon helyet s hogy valamennyien közös munkával dolgozzanak a közös haza jólétének.

London, június 2.

A békekötés az egész országban nagy örömradiált keltett. Több városban a rendőrbírók szabadon bocsátották az eléjük állított rabokat. Sok iskola és gyár zárva van. Az utcákon felvonulásokat rendeznek.

London, június 2.

Midőn ma délután 2 óra után a miniszterek a minisztertanácsba mentek az utcákat betöltő néptömeg melegen üdvözölte őket, különösen Balfourt és Chamberlaint.

London, június 2.

A lapok ma reggel különkiadásban jelentek meg. A Jakosság reggel óta valóságos örömmámorban uszik. A Mansion-House előtt sok ezer löny tömeg áll, amely folytonosan hurráz és élteit a királyt. A lordmajor kiállott a ház erkélyére s ezeket a szavakat mondta:

— Peace is proclaimed!

(Megvan a béke!)

Nagyon sok városból rögtönzött ünnepeket jelentenek; a lakosság mindenütt a templomba sietett és halálmádságot mondott. Az edinburgi polgármester a lakosság üdvözlő táviratát küldte a királynak. Liverpoolban órahosszáig szipoltak a hajók és dörögtek az ágyuk. Londonban mindenki a csodálót és a szeretet hangjában nyilatkozik Kitchenerrel. A parlament legközelebbi üléséi egyikén szászker font nemzeti dótációt fog neki megszavazni, a király pedig hercegi rangra fogja emelni. Az ellenzék azonban követelni fogja, hogy a kormány már most tegye közzé a hadviselés dolgában folytatott vizsgálat eredményét.

(A londoni sajtó.)

London, június 2.

A reggeli lapok meglepetéssel fogadják a békekötés híreit és egy boeroknak, mint az angol katonáknak elismerésnek adoznak. A Standard azt mondja, hogy a boer nép a legvittebb ellenség, amelyvel a brit és a gyarmati csapatok valaha szembeszálltak. A Morning Post a sors szerencsés intézkedést látja abban, hogy a királyt olyan időben koronázzák meg, amikor a birodalom erősebb lesz, mint valaha. A Daily News azt mondja, hogy most még a háborúnál is nagyobb feladatot kell megoldani, tudniillik egyetértés és jólétet kell hozni a föllorgatott országba és meg kell mutatni a boeroknak, hogy Anglia a békeben épp úgy ki tud tűnni, mint a háborúban. A Daily Telegraph azt mondja, hogy az a veszedelem, amelyben Anglia forgott s amelyet most legyőzött, halálos volt. A Times azt mondja: Most, hogy a háborúnak vége van, imperialista feladataink megoldásához ujjt erővel, hatalmunk tudatában erőlyesebben és reményteljesebben láthatunk hozzá, mint akkor, mikor vítez ellenségeink, akiket most mint birodalmi társainkat üdvözölünk, ránk erőszakolták a háborút.

(Krüger és társai.)

Köln, június 2.

Brüsszelből jelentik a Kölnische Zeitungnak, hogy brüsszeli boer körökben a fégyverlettel hírt megdöbbenéssel fogadták, mert az utolsó pillanatig sem hittek a békekötés lehetőségében.

Brüsszel, június 2.

Krüger tegnap éjszaka értesült a békekötésről a hollandiai kormánytól kapott táviratból. A békekötés nagyon meglepte Krüger. Az elnök azt hiszi, hogy az angol kormány lényeges engedményeket tett a boeroknak s hogy a két boer állam csak szíves kebeleztették be az angol birodalom területéi közé, mert különben Krüger nyíltan tiltakozni fog a békekötés ellen.

Utrecht, június 2.

Krüger elnök a Reuter-ügynökség képviselőjének, aki meg akarta kérdezni véleményét a békekötésről, azt üzenete, hogy most nem fogadhatja. Leyds Párisban van. Fischer, Wessels és Wolmarans boer megbízottak ez idő szerint nincsenek Utrechtben.

(A békekötésekről.)

London, június 2.

Az aszház mai ülésére zsufolóság megtelt a teremnek minden zuga. Brodrick hadügyminiszter, Balfour a kincstár első lordja és Chamberlain gyarmati miniszter megjelenésénél élénk tetszészaj hangzott fel. Különösen Chamberlain viharos óvációt tárgyalt.

Balfour felolvassa a boer haderő megadására vo-

nakosó aláírt egyezményt, melyet az angol kormány helyesel. Az egyezmény így hangzik:

I. cikk. A harcban álló burgherek azonnal leteszik a fegyvert és átadják minden ágyut, fegyvert és hadiszert, mely birtokukban, vagy ellenőrzésük alatt van. Elállanak a további ellenállástól VII. Edvárd király főuraságával szemben, akit elismernek törvényes uralkodójuknak. (Zajos tetszés.)

II. cikk. Az összes harcban álló burghereket, akik Transvaal és Oranje gyarmatok határain kívül vannak és az összes hadifoglyokat, akik jelenleg Dél-Afrikán kívül vannak és akik polgárok, ha kijelentik, hogy elfogadják Edvárd király alattvalóinak állását, vissza fogják hozni, mielőtt a szállítási és fenntartási eszközök megszerezettek és biztosítottak.

III. cikk. A magukat ekként megadó és visszatérő polgárok nem fosztatnak meg személyes szabadságuktól vagy tulajdonuktól. (Tetszés és ellenzék padjain.)

IV. cikk. A magukat megadó vagy visszatérő polgárok ellen sem polgári, sem büntető eljárás nem fog indítani a háborúval kapcsolatos cselekményekért. Ez a pont azonban nem terjeszteli ki a hadiszokásokkal ellentétben álló egyenmely cselekményre, amely utóbbiak azonnal az ellenségeskedések befejezése után a haditörvényszék előtt tárgyalás alá kerülnek.

Balfour aztán így folytatja: A holland nyelvet (vaal nyelvet) Transvaal- és az Oranje-gyarmat nyilvános iskoláiban, ahol a szülők kívánják, tanítási fogják és a bíróságok előtt is meg van engedve a használata, ha a jogszolgáltatás megfelelő gyakorlata érdekében szükséges.

Fegyverek birtoka Transvaalban és az Oranje-gyarmatban meg van engedve azoknak, akiknek erre védelem céljából szükségük van, ha törvényes engedélyjegyet kapnak.

A katonai kormányzatot, mielőtt lehet, polgári kormányzat fogja felváltani és mielőtt a körülmények megengedik, be fognak hozni a képviselői intézmények, melyek az önkormányzathoz vezetnek. Az a kérdés, vajon a bennszülöttek választói jogot nyerjenek-e, csak az önkormányzat behatárolása után fog eldönteni.

Külön adót a hadiköltségek megtérítésére nem fognak kivetni a földbirtokra Transvaalban és az Oranje-gyarmatban.

Mielőtt a körülmények megengedik, minden körületben bizottság fog kinevezetni, melyben egy hivatalnok fog elnökölni és melyben a kerület lakosai is képviselve lesznek, még pedig abból a célból, hogy a lakosokat birtokuk újból való elfoglalásában támogassák és azoknak, akik hadiveszteségek következtében nem vannak szorulva, táplálékot, hajlékot, vetőmagot és mind-azt adjanak, ami a normális foglalkozás újból való megkezdéséhez szükséges.

Az angol kormány a bizottságnak három millió font sterlinget fog rendelkezésére bocsátani és meg fogja eggedni, hogy mindazokat a jegyeket, amelyek az 1900. évi I. törvény alatt a dél-afrikai köztársaságokban kibocsátottak és a tisztelt által vagy rendelőre kiadott összes átvételi elismervényeket egy a kormány által kinevezett jogi bizottságnak beszolgáltatassák. Ha ily jegyek vagy átvételi elismervények a bizottság által megtérítésre feljogosítottoknak vagy értékes ellenszolgáltatásért kiadottaknak elismertettek, úgy azokat el fogják fogadni bizonyítékul oly hadiveszteségek névze, melyeket azok a személyek szenvedtek, akiknek azokat eredetileg adták.

A 3 millió font sterling dotációin felül a kormány hajlandó lesz előlegeket adni kölcsönként az említett célra.

London, június 2.

Lord Balfour ezután kijelenti, hogy vannak bizonyos fontos pontok, melyek az imént felolvasott okmányban, mely a szombaton este aláírt jegyzőkönyv szövegét tartalmazza, nem foglaltatnak benne. Milner kormányzó Chamberlain gyarmatügyi miniszterhez táviratot intézett, mely a felolvasott okmányt kiegészíti és mely azt mondja: Miután a boer megbizottaknak átadtam az egyezmény tervezetét egy másolatát, felolvastam előlük a következő nyilatkozatot és átadtam nekik annak másolatát. A nyilatkozat így hangzott:

A fokföldi és natáli gyarmatosokkal való elbánás, akik felkelésben voltak és akik megadták magukat, ha gyarmataikba visszatérnek, a gyarmati kormányok által a gyarmatok törvényei értelmében lesz elhatározandó. Angol alattvalók, akik az ellenséghez csatlakoztak, az angol birodalom ama részének bírói eljárása alá vonatnak, amelyhez tartoznak. Az angol kormány a fokföldi kormánytól azt az értesítést nyerte, hogy következő nézetben van ama feltevéseket illetőleg, amelyek az angol alatti-

valóknak megadandók, akik most harcban állanak, vagy megadták magukat, vagy 1901. április 12-ik óta fogságba jutottak: közkeletűnek, miután megadták magukat vagy a fegyvereket beszelgáltatták, ama kerület hatósága előtt, ahol a megadás történt, okmányt tartoznak aláírni, melyben elismerik bűnösségüket a hazafüláulásban. Büntetésük feltéve, hogy nem követtek el gyilkosságot, vagy oly cselekményt, mely a civilizált hadviselés hadi szokásaiba ütközik, abban fog állani, hogy éltek fogytáig nem lesznek jogossíva arra, hogy a választójegyzékbe felvéssenek, vagy a parlament, kerületi, tanácsai, vagy községi választásoknál szavazzanak. Békebírák, tábori zászlók és általában mindazok, akik hivatalos állást foglaltak el a fokföldi kormány alatt és akik a fölkelőknél vagy a burgherek közt vezetőkként vagy parancsnokként szerepeltek, hazafülálás miatt a rendes bíróságok elé állítatnak vagy oly bíróságok elé, melyeket e célra törvényesen alakítanak. Büntetésüket ezek a bíróságok fogják kiszabni avval a korlátozással, hogy a halálbüntetés semmi körülmények közt nem alkalmazható. A natáli kormány abban a nézetben van, hogy a fölkelők ellen a gyarmat törvényei szerint kell eljárni.

Az egyezményt aláírta Kitchener és Milner az angol kormány nevében, Steyn, De Wet, Olivier és Hertzog az oranjei kormány nevében, Schalk-Burger, Reitz, Botha Lajos és Delarey a transvaali kormány nevében.

Campbell-Bannermann szerencsét kíván a királynak és az országnak az egyezményhez és kijelenti, hogy minden kommentárt fenntart magának a hadi okmányok előterjesztéséig.

Lokwood kérdésére, hogy a ház ne napolja-e el holnapra ülést, Balfour azt válaszolja, hogy ezt a javaslatot nem támogatja. Ealfour hozzátézi, hogy mielőbb indítványozni fogja, hogy köszönetet szavazzanak Kitchenernek és a hadseregnek.

(A béke hatása a külföldön.)

Berlin, június 2.

A német iparosok körében a békekötés nagy örömet keltett, mert több nagy német gyár és iparos-cég éveken át üzleti összekötésben volt dél-afrikai cégekkel, de a háború alatt megszünt minden üzleti forgalmuk a dél-afrikai államokkal. Remélhető, hogy az angol uralom alatt a német cégek üzleti összekötése Dél-afrikában terjedni fog, annál is inkább, mert nagy német pénzintézetek vállalkoztak a német ipar-nak Dél-afrikában való támogatására.

Bern, június 2.

A szövetségiülés júniusi ülészakát a két tanács elnöke megnyitván, örömet nyilvánította a dél-afrikai háború befejezése felől.

Páris, június 2.

A községtanács mai ülésén tovább elhatározta hogy rokonszenve nyilatkozat küld Krüger és Steyn elnököknek, akiknek testvérei oly vitézül küzdöttek jogaikért és az erőszak ellen.

HIREK.

Budapest, június 2.

— BUDAPESTI NAPLO. Május 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— József főherceg Egerben. József főherceg ma Egerbe érkezett a honvédség megszervezése végett. A vasutnál a megyei és városi hatóságok fogadták. Kállay főispán a megye és Jankovics Dezső polgármester a város nevében üdvözölte a főherceget.

— Japáni erdészek Selmeozbányán. Dr. Kawas japán császári egyetemi erdészeti tanár és Vasana japán erdészeti mérnök Selmeozbányára érkeztek az erdészeti akadémia szervezetének s az erdészeti ügyeinek tanulmányozására. A földmivelésügyi miniszter rendeltére a vendégeket az erdőgazgatóság és akadémia igazgatója kalauzolta.

— Küldöttség a kőszektatásügyi miniszternél. A szászvárosi ev. ref. főgimnáziumi eljárásnak egy küldöttségi tiszteltet ma báró Nopcsa Elek országgyűlési képviselő vezetésével alatt Wallacics Gyula közoktatásügyi miniszternél, a gimnáziumi építkezés tárgyában beadott kérdésüknek kedvező elintézését kérve. A miniszter a küldöttséget biztató ígérettel bocsátotta el. A küldöttség Zsilinszky Mihály államtitkárnál és Boncz Odón miniszteri tanácsosnál is tiszteltgett.

— Loubet és az édesanyja. Miután megjárta Oroszországot és parolázott a cárral, Loubet hazament az édesanyjához. Az öreg elnök jó fiú. Ha csak szerét otheti szörnyű sok gondja közepette, lemegy a maga csendes kis vidéki városába, hogy megléleje az anyját. Loubet érkezésére a kis város szépen kiöltözöködött. Minden házon zászló lengett és diadalkapun át hajtott be az elnök kocsija az egyszerű kis ház elé, aminek a kapujában egy kedves, jó öregasszony várta a fiát. Azt a fiát, aki a világ közepében él és sok kellemetlenségnek van kitéve. A jó Isten tudja, hogy valahol, talán a világ tulsó oldalán mi esoda határozatokat hoznak az anarkhisták, akik megölték Carnot-t. Tehát boldog az öregasszony, ha újra meg újra friss, egészséges állapotban van a fia, amikor a szivére öleli. A napokban különben is veszedelemben volt az elnök. Nem érkezett hír róla, csak most, utólagosan, amikor már nem jleszt meg senki a kaland híre. — Mikor a Montcalm nevű hadihajóról csónakra szállott, hogy a partra vitesse magát, a csónak majdnem a hajó alá került. — Szerencsére a hajó parancsnoka idejében észrevette, hogy veszélyben van az elnök és gyors rendelkezéssel elejét vette a veszedelemnek.

— Pável Mihály halála. Nagyváradról táviratozók: A görög katolikus püspökséghez számos részvétélváltat érkezett. Az első között egy megleghangos a király nevében a kabinetrodától, Széll Kálmán miniszterelnöktől, Wallacics Gyula vallásminisztertől, a bécsi nunciustól és az összes püspököktől. A püspök végrendeletet nem találja. Jelentékeny magánvagyonát unokáinak, ifj. Pável Mihály máramarosmegyei leváltáros öröki. Pável temetése szerdán délelőtt lesz. A káptalan az új püspök kinevezéséig választással gondoskodik a helyettesről. A püspökségi vagyon miniszteri kiküldött fogja megállapítani. Nagyváradot a temetésen Borde főjegyző és Komácsy tanácsos, Bihar megyét Szunyogh Péter alispán elnöklöte alatt küldöttségek képviselik és koszorukat helyeznek a ravatáira.

— Az újságírás egyenmely kellemetlenségével. Lembergben, a Slovo Polskie című újság szerkesztőségében tegnap délután majdnem áldozata lett a hivatásának egy újságíró. A lap egyik szerkesztője, Libanski Odón az íróasztala előtt ült s cikket írt a lapja számára, amikor egyszerre egy fiatal hölgy toppant be a szobába. A szerkesztő megkérdezte, hogy mit akar, mire a hölgy nem szóval, hanem néhány revolverlövessel felelt. A lövések közül egy találta a szerkesztőt, de csak olyan sebet ütött rajta, amiből kigyógyul. A lövések berohant a szobába a szerkesztőség egyik szolgája. S lefogta a merénylő karját. Ilyenformán aztán sikerült kicsavarni kezéből a revolvert. A szerkesztőnek fogalma sincs arról, hogy mi az oka a merényletnek. A leányt vagy asszonyt nem is ismeri. Ugy látszik, hogy a merénylő örült. A rendőrség előtt olyan zavarosan beszélt, hogy kihallgatásához első sorban orvosokat citált be a rendőrtisztviselő tanuknak, azt mondta, hogy neki kötelessége minden ismertebb embert elpusztítani a föld színéről, mert különben őt ölik meg a szocialisták és az anarkhisták. A merénylet híre nagy embertömeg verődött össze a szerkesztőség ablakai alatt. Késő éjjel sikerült megállapítani, hogy ki a merénylő. Jaremba Marislava a neve s állítólag egy gimnázium tanárának a felesége. Most már módosította a vallomását is. Azt mondta, hogy azért akarta megölni a szerkesztőt, mert fellátja az országot. Kihallgatása után az örültek házába vitték.

— Rektorválasztás az egyetemen. A budapesti tudományegyetemen a szabályokhoz képest rendszerint június 8-án ejtik meg a rektorválasztást. Mivel az idén ez a határidő vasárnapra esik, a választás alkalmasint június 10-én lesz. A jövő iskolai évre az orvosi kar tanárai közül választanak rektort a négy fakultás által kiküldött rektorválasztók. A rektori méltóságra három jelöltet emelhetnek: Höggyes Endrét, Tawffer Vilmost és Ajtai K. Sándort. Mind a három rendes tanára az egyetemnek és büszkesége az orvosi karnak.

— Bánffy Dániel halála. Báró Bánffy Dezső, anyja elhunyt alkalmából, a következőkötől kapott részvénytilakozatot:

Vaszary Kolos, gróf Goluchowski Agenor, Hegedűs Sándor és neje, Dárday Sándor, Szabó Jenő főrendiházi tag, Szivák Imre, Berzevics, Latinovits, Rakovszky István, Türr István tábornok, Tisza István és neje, Bedő Albert, Luppá, Daniel Gábor, Bethlen Balázs, Halász Zsigmond, Zeyk Gábor, Zsilinszky Mihály, Sváb Károly, Szerb György, Bónis István, Erdély Sándor, gróf Apponyi Lajos, Kun püspök, Cseh Ervin, Antal püspök, Lobkowitz Rudolf herceg, Jeszenszky Sándor, Szász Károly püspök, Mohay államtitkár, özv. gróf Teleki Sándorné, Perceol Dezső, Török Bertalan, Zelenka püspök, Mérey Kajetan osztályfőnök, özv. Pápay Istvánné, báró Wesselényi Miklós és neje, Tisza László stb.

— Előléptetések a postánál. A postánál, mint a Politikai Értesítő jelenti, a kinevezések és előléptetések e hónap folyamán várhatók.

— **Vulkán a Kárpátokban.** A sóvári hegyvidék egyik hegye, a *Strász* néhány nap óta vulkanikus hajlandóságai nagy rémületbe ejtette a vidék lakosságát. A föld méhéből hallatszódó dübörgés és zugás egyre tart, a kutak vize kipad, majd hirtelen újabb meglepett forró, gőzölgő vízzel. Ezek a jelenségek azt a gondolatot ébresztették a gergelylaki, fintai és tornyai lakosságban, hogy a *Strász* valami olyanféle erupcióra készül, mint a *Pelée-hegy*. Bárta és Eperjes lakossága is rémülettel van eltelve s már-már a martiniquei borzalmas katasztrófa rémségeit idézik föl az emberek.

A veszedelem szerencsére nem olyan nagy, mint aminek a megremült lakosság gondolja. *Konkoly-Thege Miklós*, a meteorologiai intézet főnöke, akinek véleményét ebben a dologban megkérdezték, határozottan kijelentette, hogy a *Strász* mozgódásaitól mitsem kell tartani. Véleménye szerint a *Strász* környékének formációja is teljesen kizárja azt, hogy ott vulkanikus kitérőstől kellene tartani. Ami a meleg víz fölbukkanását illeti, az nem jelent semmi veszedelmet. Ha így volna, akkor a Gellérthegy melegforrásai is azt jelentenék, hogy a hegy mélyében vulkanikus erők rejtőznek. Erről pedig szó sem lehet. A karlsbadi, póstyáni, tepliczi melegvíz-források sincsenek kapcsolatban semmiféle vulkanikus erővel. Eperjes környékének lakói meg lehetnek nyugodva. A meleg víz fölbukkanása inkább azt jelenti, hogy ott egy jövedelmét hőforrásra van kilitás, semmint azt, hogy a martiniquei katasztrófa Eperjesen megismétlődhetik.

— **A magyar sajtó a martiniquei áldozatokért.** Az a nemes mozgalom, melyet a *Budapesti Újságírók Egyesülete* a Martinique-sziget szerencsétlen áldozatainak felségélyezésére indít, bizonyára lelkes visszhangra fog találni az egész országban. *Vassari Kolos* bíboros-hercegprímás ma tudatta az egyesület elnökségével, hogy a legnagyobb készséggel fogadja el a tiszteletbeli elnökséget. A mozgalom élén a hercegprímásom kivül még a kormányelnök, a törvényhozási két házának elnöke és a budapesti francia követség is áll, akiknek védnöksége alatt indul meg a magyar sajtó nagyszabású akciója, s számítva az egész magyar társadalom rokonszenves támogatására. A mozgalom sikeres vezetésére nagyobb bizottság alakult, amely az országos gyűlést megindításra lelkes hangú felhívást fog a sajtó útján a nemzethez intézni. A felhívás megszövegezésére *Jókai Mór* korosorú költőt kérték fel. A Budapesti Újságírók Egyesületének elnökségéhez ma már adomány is érkezett. *Lindé Marcella*, a kiváló művész nő küldte az első adományt, a Margitszigeten rendezett hangversenyének jövedelmét, 680 koronát. Az ő nemesszívű adományával indítja meg tehát gyűjtését a magyar sajtó. Az a szűkebb bizottság, melyet az Újságírók Egyesülete választmányja minapili üléseben a végrehajtással megbízott, ma tartotta első ülését *Cziklay Lajos* elnöke alatt. A bizottság mai ülésében *Cziklay Lajos* indítványra kiegészítette magát; *Adorján Sándor* és *Bródi Lajos* szerkesztőket megválasztotta *Cziklay Lajos* mellé elnököknek és elhatározta, hogy a bizottságba bevonja a fővárosi napilapok összes szerkesztőit. Ez a bizottság június 5-én, csütörtökön délután 5 órakor tartja legközelebbi ülését az Újságírók Egyesülete helyiségében, amelyen bemutatják a Gerbeaud városiégi helyiségében rendezendő nagy nyári ünnepély tervezetét.

— **Az angol gazdák köszönete.** Az angol gazdák magyarországi tanulmány-utjukat befejezván, Lembergen át visszautaznak hazájukba. Utolsó állomásuk *Csörba* volt, melynek festői szépsége elragadta őket. Meleghangú táviratot küldtek onnét *Daranyi Ignác* földmívelésügyi miniszterhez. Az angol gazdák a miniszterhez intézett bucsuja így szól: Magyarországon tett látogatása befejezték az angol mezőgazdák társasága ösztönözött óhajta exzellenziád előtt végtelen hálafejezőn azon intézkedésekért, melyek lehetővé tették, hogy az óhajtott tapasztalatokat megszeresse, valamint örvendező megelégedését ama fogadtatás felett, melyben mindenütt részesült. Ösztönözött óhajta, hogy ez a látogatás csak növele azokat a barátságos érzelmeket, melyek mindenütt oly lelkesedéssel nyilvánultak és erősítse a mezőgazdasági és ipari összeköttetéseket a két királyság között. *Fitch*, elnök.

— **Letartóztatott tisztviselő.** *Aradról* táviratozza tudósítónk: Ma reggel az utcán egy detektív letartóztatta *Takách János* marosvásárhelyi pénzügyigazgató-sági tisztviselőt. A letartóztatott tisztviselőt ellenlopásért tettek számos följelentést, de megszökött s országos körözését rendelték el. Az aradi rendőrség átadta az ügyésznek.

— **Triestli hajómunkások sztrájkja.** *Triestből* táviratozzák: Ma 250 szénhordó hajómunkás abbahagyta a munkát. A *Sud* gőzös, mely tegnap szénrakományt Angliából ideérkezett és a rakomány egy részét itt ki akarta rakni, délelőtt Fiuméba ment.

— **A martiniquei katasztrófa.** *Párisból* táviratozzák: A községnek 100.000 frankot szavazott meg a martiniquei katasztrófa áldozatai részére.

— **A monakói herceg válópör.** *Nizzából* jelentik, hogy a monakói polgári törvényszék tegnapelőtti titkos tárgyaláson kimondta a hercegi pár válását. *Albert* herceg első felesége lady *Douglas Hamilton* volt, akitől a római kuria 1830-ban elválasztotta. A hercegnő ezután gróf *Festetic* Tiszalhoz ment feleségül, *Albert* herceg pedig *Heine* Alice bárónőt, *Richelieu* herceg özvegyét vette el.

— **Forradalom Oroszországban.** Oroszország lázban van és ami új jelenség: nemcsak az abszolutizmussal megbékülni nem tudó független gondolkozású intelligencia, hanem a parasztság is lázong. Az a muzsik, amelyet úgy nevelnek fel, hogy: egy az Isten s ennek a világotak beelőli hatalomnak földi képviselője a cár. Az a parasztság lázong, amelyet képtelen volt mindeideig a maga céljainak megverni a nihilizmus, az a parasztság, amely előtt mindeideig nem lehetett lerombolni a tekintély mindenhatóságát. Szaratoiban tizennyolcezer ember verődött össze egy tömegbe, hogy tünessen a mai állapotok ellen. Tizennyolcezer elkeseredett hajléktalan ember. A város fele nemrégiben léteget. S ezzel a hatalmas tömeggel szemben a hatóságok képtelenek arra, hogy energikusan, csirájában elfojtsák a készülődő forradalmat. Mindössze kétszáz katonát áll a hatóságok rendelkezésére — és természetesen, annyit nem is mernek kiküldeni — annyi ellen. A tömeg pedig végigkibolta a várost, azt a felét tudniillik, a mi a rettenetes tüzezzel után megmaradt. Kifosztották a boltokat, a jobb módúak lakásait s iszonyú brutalitással végezték a dolgukat. — Az új belügyminiszter a lázongások híreire azonnal a cárhoz ment s delután négytől este tízig tanácskozott vele azon, hogy mit kellene tenni. Különböző a kurszki és a novgorodi kormányzóságban is lázong a parasztság s a sok merénnyellett összehozta ezt a hirdatást is, ugyiltszik, hogy valami nagy dolog készül Oroszországban. — *Varsóból* táviratozzák, hogy az ottani egyetem negyvenkét hallgatóját *Szibériába* száműzték. Hasonló sorsra jutott öt tanár is, akik a lengyel titkos szövetségnek tagjai.

— **Az ezretes leánya.** Három nap óta minden éjszaka megjelenik a főkapitányságon, a központi ügyeletes előtt egy magas, szép leány és szállást kér.

— **Nincs pénzem** — mondja a tisztviselőnek — szállodába nem eresztenek be, adjanak szállást. Aztán elmondja, hogy az apja külföldön ezredes, de ő megszökött hazulról, mert szerelmes. Tegnap éjszaka is megjelent a rendőrségen s valószággal botrányt csapott. A rendőrorvos megvizsgálta és konstata, hogy a szerencsétlen teremtés elmebeteg. Bevitték a lipótmezei térből. Személyazonosságát még nem tudták megállapítani.

— **Házasság.** Néhai *Törs Kálmán* országgyűlési képviselő leányát *Törs Fatimé* é h ő 5-ikén csütörtökön délelőtt 11 órakor vezet oltárhoz *Szolnoky Dező* okleveles mérnök a Jézus-Szent Szív templomban. *Zoltán Emil*, a Budapesti Giro- és Pénztár-Egyesület tisztviselője eljegyezte *Kovács Gizella* kisasszonyt. *Kovács László* budapesti vállalkozó leányát.

Kalotás Sándor, a Belvárosi Takarékpénztár hivatalnok, június 8-ikán délelőtt vezeti oltárhoz *Gold Margit* kisasszonyt *Temesvárról*.

Bánki Zoltán eljegyezte *Arpási Olga* kisasszonyt Győrben.

— **Oroszország új belügyminisztere.** *A Matin* egy munkatársa meginterjúvolta a minap *Plehu* új orosz belügyminisztert, aki jövedő terveiről egyebek közt a következőket mondotta:

— A legközelebbi két hónapban talán még lesznek merényletek. A forradalmi párt csupán a rendőrség gyöngyöskéje miatt erős. Két hónapon belül azonban erős lesz a rendőrség. A volt rendőrönök nem tudta a kötelességét, gyöngye volt. En elmozdítottam állásától és teljes bizalommal viseltem az új rendőrönök működését iránt.

Az újságíró egy másik kérdésére ezeket mondta a miniszter:

— A testi lenyíték meg fog szünni, de ennek még nem érkezett el az ideje. Szükség van valami eszközre, amivel az inkább tudatlan, mint bűnös tömeget pórozn lehessen tartani. E célra pedig jobban megfelel nézetem szerint a vessző, mint a puská.

— **Templomi zene.** A *budapesti plébánia-templomban* múlt vasárnapon *C. Szalchner* Emma kiváló híri énekiskolájának tanítványai énekes misét mutattak be. A mesternő művészetének kópóját mutatta be tanítványainak e szereplésével, melyben úgy az éneklés szabotosságát, mint a dallamnak színezését, illetőleg mintáját láttuk az éneklés művészetének. Kiváló dícsérettel emlékezünk meg *Többsz* Ella urhölgyről, ki *Stacke Quac* istájában újólag jeit adta szakavatottságának.

— **Kömvészek sztrájkja.** *Szegedről* jeleni tudósítónk: Ma reggel 600 kömvész kimondta a sztrájkot. *Harmino* megkezdett épületen nem dolgoznak, mert óránként 16 krt és reggeli 6 órától esti 6 óráig tartó munkaidőt követelnek. Sokan dolgozni akartak, de a sztrájkolók lehúzták az állványokról. A sztrájkolók tüntető körmenetet akartak rendezni, de a főkapitány ezt nem engedélyezte.

— **Kótyavetve a főkapitányság udvarán.** A főkapitányság *Zrinyi-utcai* házában udvara rendez körülmények között talán a legesendesebb udvar Budapesten. Halkan beszélnek a következő, se verki, se handlé nem csinál lármát s lakó nincs, aki megzavarhatná a ház rendjét. Aztán meg hát ez a ház a rend háza. Az a hangulata. A komor, szürke falakból tekintély párolog ki. Ma azonban szép nagy láрма volt az udvaron. Egy esomó olyan ember jött össze rajta, akinek a licitáció a kenyerere. Elárverezték tudniillik mindazt a holmit, amit a múlt évben találtak az utcákon és a miknek a gazdájuk nem jelentkezett. Ez a licitáció szörnyen tarka az áru dolgában. Volt ott minden, amit csak képzeli lehet. Még kocsi is, nagy teherszállító kocsi. Bámulatos az, hogy a tulajdonosa nem reklámálta. Aztán látszó, revolver, tömötlenül zsebkendő, francia konyak, gyűrű, lámpa, óra, vasuti sín, selyem-szoknyák. S némely tárgynak mintha egy kis regénye is lenne. Lappang mögötte valami. Ellicitáltak egy szép kis legyezőt például, amire az van írva: Géza — Macának. Szép tollas legyező, de az a bizonyos Maca — úgy látszik — nem igen tartotta valami nagy becsben a Géza ajándékát. Ha hinni lehet a jeleknek, Géza szörnyen szerencsétlenül szerelmes. Maca a Margitszigeten hagyta a legyezőt s észbe se jutott, hogy talán meg is találhatná a rendőrségnél. Szomorubb és a kriminális esetek közül csak véletlenül kimaradt történet a másik: — Ellicitáltak egy pólyát is. Amikor megtalálták, gyerek is volt benne. Halott gyerek. Pár napos csöppesség, akit valószínűleg az anyja tett ki egy félreeső utcára. Az árverésék publikumának azonban semmi érzékük sincs a történetek iránt. Közönyösen topogattak, fogogatták végig a legyezőt, amit Géza adott Macának s a pólyát is, amiben egy kis polgártársunk elvégezte e földön való rövid kis életét. És a legyezőért tiz fillért adott egy handlé, a pólyáért s sokkal többet egy másik. Alaposan megbosszantottak azonban egy fiatal urat. Nem az ő kompániájukból való volt, talán csak bevetődött az utcáról s amikor már benn volt, kedve jött a vásárlásra. Egy gyöngyökkel himzett könyvjelzőre licitált. Testvérek között megérhetett ez az apróság tiz krajcárt, de a fiatal ember többet ígért érte. Aztán újra többet. Az árverésék publikuma észrevette, hogy az idegen most már mindenképpen meg akarja szerezni ezt a kis emléket s elkezdtek ő is licitálni rá. Ilyenformán elérték azt, hogy a fiatal ember hét forintot fizetett a könyvjelzőért. A fiatal urban pedig nem volt annyi humor, hogy hat forint ötven krajcárnál rájuk hagyta volna a vásárt. — Egyébként a maga szokásos sablonjában tolyt le a licitáció s a pár száz korona, amit bevettek a talált holmiért, olyan senki-pénze, amit jótékony célra fordítanak.

— **Új szabászati iskola.** Az Országos Iparegyesület dísztermében é h ő 5-én délelőtt 11 órakor *Szabóné-Nogáll Janka* előadást fog tartani egy modern, magasabb színvonalon álló szabászati iskola tervéről. Szabóné tagja annak a női iparpártoló bizottságnak, mely pár év előtt előkelő hölgyekből alakult az Országos Iparegyesületben. Ez a bizottság most egy oly szabászati iskola létesítésén fáradozik, mely a külföldi szakiskolák mintájára készülné és alapos gyakorlati tudással szerzett kiképzést nyujtana egy egy zárkörű, finom leánytársaságnak, mely házas takarékszókból foglalkozik az olóval, mint a kenyérekész leányoknak. Főcéljában különben is arra törekszik, hogy gyökeresen segítsen a szegény munkások mindgyere nehezéző helyzetén. A bizottság összeköttetésbe lépett a Leányegyesülettel s megnyerte testvéries támogatását. A június 5-ikén tartandó előadáson, melyre igen sok előkelő hölgy ígérte meg megjelenését, a Leányegyesület is képviselteti magát. Vendégeket szívesen lát *Szabóné Nogáll Janka* és *Gelléri Mór*, ki az ülésen elnökölni fog.

— **Stremlék-beszterelés.** Az új temetőben tegnap szentelték be *Benedek* Károlynak, Kőbánya első plébánosának díszes sírkészletét, amelyet szeretett lelkijasztoruk emlékének bálás kegyelettel emekett utódja és hívei. A fényes gyászünnepélyen részt vett a X. kerület lakossága valóságkülönbség nélkül. A reioratúms egyház papjának vezetés alatt, egy a zsidóhitűség elnöksége is koszorújával megjelent a sírnál, amelyet *Hock János* egyházi segédlettel beszterelt. A kerület jótékonyági egyjeleti zászloik alatt vonultak a temetőbe, ahol nagy tömeg verődött össze, mert a gyászünnep hírére nagyon sokan rándultak ki a fővárosból is. Az egyházi szertartás után az opera karéneke végezte búcsuzató dalt, amire *Hock János* szép beszédben jellemezte a boldogultnak papi és emberi érezeit, amelyek arra képesítették, hogy az embereket mind szívbe fogadta, bármilyen jelezkezhöz tartoztak is. Azután *Sály* Károly rendőrtanácsos beszélt, mint a Humanitás betegséglégyő egyesületnek elnöke és meleg részvétellel emlékezett meg az elhunyt érdemeiről.

— **Öngyilkos jogász.** *Markó* Gyula 21 éves, kassai születésű szigorló jogász, ma reggel a Megyeri-csárdánál egy fára felakasztotta magát és meghalt. Holtestét az újpesti temető halottasházába szállították. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— **A harmadik egyetem.** A harmadik magyar egyetem kérdése foglalkoztatta vasárnap a szegedi Dugonich-társaságot. Nagy közönség, a város színe-jára feszült érdeklődéssel hallgatta *Guttenberg* Pálnak fejtőeléseit az egyetem új formáiról. Nem újabb német mintájú egyetem, hanem a magyar viszonyokból kinőtt, a magyar boldogulást biztosító, az új kultúrát fejlesztő, a gazdasági erőt gyarapító iskola kell Szegednek. Azt ajánlja, hogy Szeged a környék munióipumaival, községgel együtt dolgozzon az új egyetem, az első magyar gazdasági egyetem létesítésén; a Dugonich-társaság pedig szervezze és tartsa ébren a mozgalmat.

— **A brassói Petőfi-ünnep.** A brassói Petőfi-ünnep alkalmából Brassóvármegye és Brassó városa a következő üdvözlő táviratot küldte *Jókai* Mórnak: A Petőfi-Társaság mai ünnepélyes ülése alkalmából, melynek becsült méltóságod remek költeménye annyira emelte, szívvel jövő üdvözletét küldi a költő-telejelemnek Brassóvármegye és Brassó városa. *Gróf László István* főispán, *dr. Jekel* Frigyes alispán, *Himesch* Ferenc polgármester.

— **Vasuti szerencsétlenség Páris mellett.** Párisból jelentik, hogy *Saint-Denis*-ben tegnap este nagy szerencsétlenséget okozott a közúti vasut két kocsijának összeütközése. *Huszonnégy ember megsebesült.* Az összeütközés olyan erővel történt, hogy a két kocsi egészen összetört. A szerencsétlenségben a váltóőr a hibás, aki helytelenül igazította a váltó-síneket.

— **Halálozás.** *Nagyváradról* táviratozzák: *Szabó* Károly, a bibari ev. ref. egyházmege esperese és világi elnöke egyházlátogató körútjában *Fegyiben* szívvelhűdsében meghalt.

— **Öngyilkos ügyvéd.** Bécsben a *Hernals-város*-részen ma délután fölboltította magát *dr. Kastler* Károly ügyvéd. Öngyilkosságának oka anyagi romlása.

— **Rendőri hírek.** *Beóthy* László nagykövati születési 29 éves földműves a revolverét tisztogatta. A fegyver elsült és a golyó *Beóthy* lábába lúródott. Súlyos sebével a Rókus-kórházba vitték. — *Neumann* Albert 20 éves kereskedőség *Dob-utca* 50. számú lakásán öngyilkossági szándékkal hirtelen elment. A Rókusba szállították. — *Urbancsek* Ambrusné Maláta-utca 17. számú lakásán marólugot ivott. Az *István-kórházban* ápolják. — *Pajszán* Júlia 22 éves varrónő *Madách-utca* 36. számú lakásán szerelmi bánatában marólugot ivott. A Rókus-kórházba vitték. — Ma reggel a *Beitser-úszodánál* egy feloszlásnak indult férfi-holttestet fogtak ki a Dunából. A törvényszéki orvostani intézetbe vitték. — *Luisecker* Lipót napszámos a *Mária Terézia-téren* hirtelen rosszul lett és meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. — *Szuki* István és *Szakács* Antal napszámosok az éjjel az *Örmölyg-utca*-ban összeverekedtek, aminek a vége az lett, hogy *Szakács* Szuki oldalba szúrta. A sebesültet a mentők vitték a Rókusba. — A *Hermína-ut* 55. számú vendéglőben az éjszaka tűzérkatonák és polgári vendégek összeverekedtek. Többen apróbb sérüléseket szenvedtek, hét katonát előfogtak és átadták a katonai őrzésnek.

Az utolsók.

Ujjong ma London. Hósi mámor
Veri büszkén fel Angliát,
A diadalmas béke híre
Vígán száll hegyen, völgyön át,
Eljen Edward! — zeng ajkról ajkra
És tombol a néparádát.
Nincs ellenség... Hiába mondják:
— Nehány kommandó megmaradt.

A transvaali sziklás hegyekben
Rejtőzik még néhány vitéz,
Kí álmokért, szabad hazáért,
Mint ősei, meghalni kész.
Ki nem tűri, hogy ősi földjén
Vetést egy idegen arat,
Róluk beszél a buidosó nép:
— Nehány kommandó megmaradt!

Nehány kommandó anyi százból! ...
O hát a többi merre lett? ...
Messze földön fogságba' sonyved,
Vagy szörnnyű haroon elveszett,
Vagy kibékült ellenfeleivel,
Kap újra farmot, aranyat.
S ha nincs is már szabad hazája:
Nehány kommandó megmaradt.

Elfogják majdan sorra őket ...
Mi várhat rájuk még? ... Halál ...
De nekük éini jog örökké,
Utódoikról utódra száll ...
S míg száz békét költő vezérnek
Neve elvész pár év alatt,
A te hatalmas, büszke híred
Nehány kommandó, — megmaradt!

II.

Érettségi előtt.

— *Egy diák naplója.* —

... június 3.

Már hat órákor felébredtem. A kocsik szokatlanul erősen dübörögtek az ablakom alatt s idehállatszott a Dunáról a hajók sípolása, a láncok csörgése, a munkások káromkodása. Máskor ezt a zajt nem vettem észre. Azt hiszem, a félelem ébresztett fel s az tette élesebbé hallásomat. Furcsa félelem ez, nem olyan, mintha például az ember késő éjjel egyedül jár a temetőben. Egyszer egy francia könyvet olvastam, amelyben a halálra ítélt ember utolsó napjai vannak leírva. Az én félelem ehhez hasonlít. Valósággal szorongatja a torkomat, egy kis gyomorgörcsőt és nagy bágyadságot okoz. Mintha meg kellene halnom.

Az ágyban sokáig hengereltem. Egyre a plafondot néztem s így szólott:

— Aludnod kell. Az éjjel későn jöttél haza s lehetetlen, hogy kipihentet volna magadat. Pihent éjszaka lehet csak tanulni.

Befordultam a fal felé s aludni akartam. A szemem lehunytam, de agyamban kergetőztek a gondolatok. Valami egyre ösztöndönt, hogy keljek föl s üljek az asztalhoz. Egy másik erő azonban visszatartott s nem engedett fölkelni. Kimondhatatlan keserűség vett erőt rajtam s kis hujja volt, hogy sírva nem fakadtam.

— Elhatároztad, hogy Farkast föl fogod keresni — mondtam most szelid, figyelmeztető hangon. A consecutio temporum talán az egész világon nem érti senki jobban, mint ő. Öt perc alatt tisztában lehetsz az egész dologgal s legalább nem kell félned többé ettől az egytől.

Ez megnyugtató. Fölugrottam az ágyból s bár még mindig éreztem a torkomban és gyomromban a félelmet, fűtőrézni kezdtem.

— Csak vidáman — biztattam önmagamot. Nem szabad megjedni egy rongyos érettségitől.

— Érettségi! — mondtam ki hangosan s szinte néztem, hogy nem hagy-e nyomot a levegőben ez a szó, mikor kijön a számon.

— Nem, nem, — mondtam aztán — hiába, nem olyan rongyos a dolog, mint a hogy hinné az ember. Utóljára nem is kívánhatja senki, hogy az egész művelt világ érettné tartson, ha csak egy rongyos vizsgát tettél le. Nagyon helyes. Meg kell szigorítani ezt az érettségit. Meg kell szigorítani!

Mialatt mosakodtam s felöltöztem, mindig arra gondoltam, hogy az egész művelt világ érettné fog tartani, ha tud lesznek a dolgok. Erre büszke voltam.

— Érett ember! — magyaráztam magamnak. Csak a consecutio kellene még értened s aztán bátran — egész bátran ... Arra gondoltam, hogy a vizsga után nyílt utas meg fogom szólítani azt a leányt. Ha egy nyomorult lakatoslegény megszólíthatja, talán csak nem veszi rossz néven egy érett embertől. Az a leány szép és kellemes. Igen, kellemes. Különösen a szemében van valami megható és a csökjében sok a szenvedély.

— Oh azt láttuk! Láttuk kedvesem ... Ne higgye, hogy a magamfélé emberek nincs szeme az ilyesmire. Nehezebb dolgokat is megértettünk mi már. Oh sokkal nehezebbeket.

Az a bolond gondolatom támadt, hogy mit szólna ez a leány, ha megkérdézném tőle, a sinus-téteit.

— Ez kitűnő! — mondtam kacagva. Mit tudnak a lányok a sinus-tételeiről? Látja kisasszony?! Pedig ha tudná, hogy a sinus mit jelent?! ... Na látja. Persze, hogy azt jelenti. Azt hát: a kebel!

Hiába. Nem tudok megszabadulni ettől a leánytól. Folyton órák kell gondolnom s egészen elrészkenyűlk, ha eszembe jut, hogy a vállamra fogja hajtani a fejét. Egy közönséges kis szobalány különben ... De a szépsége diadalmas. Egészen kisorította a szívemből Anna kisasszonyt, pedig azt elakartam venni ...

Most elkészültem az öltözködéssel s lesiettem a lépcső-kön. Áthaladtam a sétateren, ahol kis diákok föl-alá jártak s tanultak. A gesztenyefák lombjain már virított a fehér és rózsaszínű virág s a szökőkutakból lassu csobogással szökent föl a víz.

— Tanultok? — kiáltottam gunyolódva a kis diákok felé s azt gondoltam magamban: Tudjátok is ti, hogy mit jelent az, tanulni? Problémátok csak meg egy óráig, hogy mit jelent az érettségre készülni ...

Lelkemben nagy fáradtság érzetem s tulajdonképpen nagyon irigyeltem ezeket a kis fiukat. Olyan természetesen tanultak s a szemükben semmi fáradtság nem volt.

— Mitől is lenne? — kérdeztem mosolygva. Ezeknek? Akik még nem ismerik a szenvedélyeket.

Farkashoz értem Kopogtattam az ajtón s benyitottam. Farkas föl-alá járt a szobában, kezében könyvet tartott s hangosan szavalva tanult. Egy kissé elpirult, mikor beléptem.

— Mit akarsz? — kérdezte.

— Nem értem a consecuciót. Azért jöttem. Magyarázd meg. Hátba azt kérdezik?

Farkas nagyon komoly volt. Nagyon lesóványodott az utolsó hetekben. Sok fekete kávé ivott s mindig arról beszélt, hogy az éjszakai is ébren tölti.

— Sokat tanulsz?

— Éjjel-nappal.

— Sokat tudsz már?

— Oh, — felelt fontoskodva, — az ember sohasem tudhat elég sokat, Tudod, mit mondtott *Szokratesz*?

— Tudom ... De a consecuciót érted?

— A consecuciót? Hogyne? Új csak le.

Ünnepélyes arcot vágott. Előkereste a nyelvtant s leült velem szembe s magyarázni kezdett. A hangja, a mozdulatai éppen olyanok voltak, mint a latin tanári. Ez a Farkas kitűnő tanuló volt.

— Tehát — mondta — ha a főmondatban praesens vagy perfectum áll, ugy-e?

— Igen, — mondtam — akkor a mellékmondatban ...

— Egy óráig magyarázott. Mindjobban belebecnyolódott a dologba s össze-vissza beszélt igeidőkről, fő- és mellékmondatokról. Láttam, hogy nem érti a dolgot,

— Talán ha egy példát mondanál?! ... — mondtam kissé idegesen.

— Példát? No igen. Tehát: *Cató* így szót: Mindég csodálom, hogy a haruspex nem nevet, ha haruspexet lát. Mi itt a főmondat?

Fölkeltem a székről s nem tudtam visszafogítani kacagásomat.

— Mit nevelsz? — kérdezte.

— A haruspexeket — mondtam. Te sem érted a dolgot.

Farkas meg volt sértve.

— Kérlek — mondta csöndesen — menj máshoz. Majd az jobban megmagyarázta. Nekem úgy is tanulom kell.

Le akartam csöndesíteni, de ő meg volt sértve. Pedig meg vagyok győződve, hogy ő sem érti az igeidők használatát. Ő sem, más sem, talán *Horatius* sem. Kivéve a latin tanárt.

Istenem, ha elgondolom, hogy éppen a consecuciót fogják kérdezni tőlem ...

G—A.

FŐVÁROS.

(*) **Adókövetés.** A fővárosi adókövető-bizottságok a jövő hét folyamán a következő új hely-rajz-számú házakban összeirt adókötelesekre vonatkozó III. osztályu keresetadójavajlatokat fogják tárgyalni, ugymint az I. kerületi (Krisztinavárosi) kedden 1726/2—1733; szerdán 1734—1734/2—85. csütörtökön 1735—1818, pénteken 1814—1933, szombaton 1934—1939/20; a II. kerületi (Vizivárosi) kedden 3094 95, 96—3115, szerdán 3115—3177, csütörtökön 3177—3233—36—3239/2, pénteken 3233—36—3276, szombaton 3277—3324; a IV. kerületi kedden 462—468, szerdán 469—473, pénteken 474—491, szombaton 492—500; az V. kerületi a) bizottság kedden 692—694, szerdán 695—698, csütörtökön 699—701, pénteken 702—705, szombaton 706—711; az V. kerületi b) bizottság kedden 999—1014/b, szerdán 1015/a—1030, csütörtökön 1031—1054, pénteken 1055—1060, szombaton (nem tart ülést); a VI. kerületi a) bizottság e héten nem tart ülést; a VI. kerületi b) bizottság kedden 1751/2—1773, szerdán 1775—1959/61, csütörtökön 1959—63/2—1959—63/70, pénteken 2897—2901, szombaton 2902—2922/b, a VII. ker. b) bizottság kedden 4870—4884, szerdán 4885—4917, csütörtökön 4918—4923, szombaton 4929—4937 és a külön meghívottakét, a VII. kerületi b) bizottság kedden 4257—4289/14, szerdán 4289/10—4303—4/5, csütörtökön 4303, a 5—4305/270, VIII. kerületi a) bizottság kedden 6748—5908, szerdán 5909—5927, csütörtökön 5928, pénteken, szombaton a külön meghívottakét, a VIII. kerületi b) bizottság kedden 6791—6840, szerdán 6841—6864, csütörtökön 6865—6912, a IX. kerületi kedden 8912—8929, szerdán 8930—8949, csütörtökön 8950—8978, pénteken 8979—9000, szombaton 4001—4020. X-ik kerületi kedden 8453/b—8468/a, szerdán 8468/b—8497/98, csütörtökön 8498—8624/23, pénteken 8624/29—8631/a/1, szombaton 8631/a/1—370—5631/a/1—403. házzámig.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Nemzeti Színház.** A klasszikus hétfői előadások sorozatába ma Shakespeare *Lear királyát* illesztette belé az igazgatóság. A világhíres virtuóz-művészek bravuroz alkításaihoz mérve a Nemzeti Színház *Lear*-előadása egyszerűbb, káprázatos, meglepő részletek dolgában szegényebb; de nálunk viszont kiűnőbb erők állanak rendelkezésre a *Lear* körül mozgó alakok ábrázolására. Markánysabb, tragikusabb erővel színezett Gouert selohsem akad, mint a *Jászai* Marié. És a *Márkus* Emilia poétikus Kordéliája is magasan fölötte áll azoknak, akik *Rossi* és *Zacconi* környeze-

tében ezt a nemes alakot bemutatták. Kentet, Szigeti József híres szerepét, ma Gál Gyulától láttuk. Szigeti fölülmulhatatlan volt Kent öseredeti humorának a felülmúlhatatlan. Ezt a gazdag humort valószínűleg sokáig nélkülözniünk kell a nemzeti színpadon. Gál tehetsége is más irányban excollál. Nála kiváló sulyt kapott az a jelenet, ahol Kent védelmébe veszi Kordóliát és becstelenséggel daoul Lear igazságtalan szeretetével. A királyához ragaszkodó főúr önzetlen hűségét megható módon érezte velünk is játékában sok méltóság volt az utolsó felvonásban, ahol rusztikus inkognitóját leveti és régi előkelőségében lép föl, hogy a haldokló Lear személt lefogja.

** Királydíj az országos dalosversenyen. Az Országos Dalos-Egyesület ezidei tennévéri országos versenye egy kiváló díjjal fog meg szaporodni. Ez a díj a Királydíj lesz, melyhez a kormányon kívül a király ő felsége is hozzájárul.

** Zeneakadémia. A júniusi rekkenő meleg ellenére nagy közönség hallgatta ma este az Országos Magyar Zeneakadémia harmadik és utolsó vizsgálati hangversenyét. Fábán Felicitása, Thomán kintőni tanítványa, érett fellegással, kiváló művészi érzéssel zongoráta Brahms változatait Händelnek egy klasszikus témája fölött. Sabathiel Rezső, Hubay Jenő tanítványa, régóta áll első helyen a Zeneakadémia hegedős növendékei közt. Jelles tehetségének és folytonos haladásának ma is meggyőző bizonyosságát adta Vieuxtemps d-moll hegedűversenyének a kifogástalan eljátszásával. László Amália két dalban tündette ki erős, szép hangját és előadásának a nemességét. Halász Ilona Kern Aurélnak egy nagyon kedves és poétikus dalát énekelte megfelelő zűszéssel. Braun Paula, Wagner Gyula, Pelzer Adolf, Thier Henrik és Welykovic Nikola Mozart es-dur ösütést adták elő zongorára oboára, klarinetre, kürtre és lagóra. Szendy Árpád tanítványai közül Ipolyi Valéria mutatta meg temperamentumos zongorajátékát és a háriások közül Revere Gyula aratot élénk teltségű Godeirold Rondo brillantjával. Az akadémia ének- és zenekara szintén közreműködött kitűnő sikerrel. Az elsőt Koesster János, a másikat Hubay Jenő vezette.

** Mérsékelt helyárak az Operaházban. Az Operaház igazgatósága június folyamán mérsékelt helyárak mellett fog tartani több előadást abból a célból, hogy járjasson az Operaházba a közönségnek az a része is, mely nincs abban a helyzetben, hogy a rendes helyárakon vátthasson jegyet. Az első előadás 4-én, szerdán lesz, mely alkalommal a Borura deru című zenés bábjáték s Mader új balletje, a Szerelmi kaland kerülnek színpadra, második lesz szombaton a Faust előadása. Ezeket az előadásokat bérietszünetben tartják.

** A Magyar Színház bemutatója. A Magyar Színházban pénteken bemutatóra kerülő A postásfü és a huga című énekes bohózatnak utolsó próbái folynak. A mulatságos bohózatnak két felvonása a magyar átdolgozás szerint, amelyet Sziklai Kornél és Faragó Jenő végeztek, magában a Magyar Színházban játszik; az egyik próba alatt, a másik pedig előadás közben. A harmadik felvonás, a színpadon lejátszódó külön kis operettel, amelynek Ninetta, a szép majoroslány a címe, különösen nagy hatást ígér. Érdekes a második felvonás miliója is: a Budapesti Hiradó estláp szerkesztősége. A postásfü és a huga néhány nagyhatású zeneszámot is tartalmaz, amelyet Ledofsky Gizella és Sziklai ád elő. A pénteki bemutatói általában érdeklődés előzi meg.

** Székely Irén szerződése. Székely Irénről, a jelenleg Fiumében működő zsegei színtársulat prima-donnájáról több lap azt írta, hogy a művész nő megváltik dr. Janovics Jenő színtársulatától. A művésznek ez esetben sincs a társulattól megváltani.

** A berlini Deutsches Theater a Vígyszínházban. A berlini Deutsches Theater, amely pénteken, e hónap 6-án Heijermans: Remény című darabjában kezdi meg vendégszereplését a Vígyszínházban, nemcsak azokat a kiváló művészeket és művésznőket hozza ismét körünkbe, akikkel már a tavalyi vendégszereplés alkalmával ismerkedtünk meg, hanem módot nyújt majd néhány újabb elsőrendű művés megismerésére is. Így eljön hozzánk az idén Rittner is, aki Berlinben a Henschel fuvaros címszerepét kreálta és aki ezt a híres alakítását nálunk is be fogja mutatni. Eljátszása továbbá Geert szerepét a Reményben, amely szintén egyike a legjobb művészi feladatoknak. Uj lesz Budapestben Bassermann jellemzés is, akit a berliniek Rittner és Sauer mellett a Deutsches Theater legkiválóbb művészeinek tekintenek és aki a Reményben Bos szerepét játszása. Azok között, akiket a budapesti közönség már a múlt évben megszeretett, van Lehmann Elza, a Remény fő nő szerepének személyesítője, valamint Heims Elza, a német színpadok legjobb naivája. Itt lesz még Sauer, Reinhardt, Kayssler, Hofmeister, Köhler és Meinhart, akik mindannyian a modern színtételek művészetének előharcosai és akiknek alakításairól tavaly a magyar sajtó is a legnagyobb elismerés hangján emlékezett meg.

** Jubiláris premier. A Fővárosi Nyári Színház legközelebbi újdonsága, mely e hónap 7-ikén kerül bemutatásra, mint már adtunk hírt róla, Guthi Somának Házasadjunk! című énekes bohózata lesz. Ez a bemutató egyúttal egy kis jubileuma is lesz a kedvelt szerzőnek. Eppen a bemutató napján telik be tíz esztendeje annak, hogy Guthi Somának első darabja A szabadny boszorkány című népszűnű a Városi Nyári Színházban színpadra került. A lelolyt tíz esztendő alatt színrekerültek a kiváló író következő darabjai: Doktor Szeleburdi, Egy nap a paradicsomban, Napoleon öcsém, A tartalékos férj, Jupiter és társai, A sasok, A képviselő ur. Az utóbbi öt bohózatot Rákosi Viktorral együtt írta. Guthi Soma írói munkásságának eme jubileuma alkalmból írta a Városi Nyári Színház számára a Házasadjunk című énekes bohózatát. A bohózat főbb szerepét: Csongori Mariska, Étsy, Latabárné, Gyöngyi Izsó, Szentes, Polgár, Mátray, Gömöri és Gabányi játszzák. A bohózatból a próbák már javában folynak.

** A Népszínház kardsalósának jutalomjátéka. A Népszínház igazgatója a színházi énekkar tagjainak az idén is jutalomjátékot engedélyezett, amely e hónap 8-án, vasárnap, délután lesz a rendes délutáni előadások helyárái mellett. Ebben az előadásban, melynek műsorát most állítják össze, egy Tarika Színpad keretében elsőrangú művésznők és művészek fognak közreműködni.

** Növendékinézések vizsgálati előadása. A Vígyszínház színészközlőjének növendékei szombaton, 7-én délután 3 órakor a Vígyszínházban előadják Moltère 5. felvonását vigjátékát: A fűsény-t. E vizsgálati nyilvános előadás vezető tanára: Mátrai B. Béla vígszínházi főrendező.

** Hírek a Magyar Színházról. Rákosi Jenő Magdolnaja, amelynek utóbbi két előadását nagy teltséssel fogadta a Magyar Színház közönsége is, szerdán újra színpadra kerül Angyal Ilkával és Hivóghy Ernővel a két főszerepben. — Csütörtökön a rég nem játszott Postásfü kerül színpadra. Nóra szerepét ezúttal Szelestey Elza, a többi főszerepét a nagy népszerűségű dallamos operetemben Margó Zelma, Tomcsányi Russi, Sziklainé, Lányi Edith, továbbá Sziklai, Ráthonyi, Boross, Szilágyi, Giréth, Deli, Palásthy és Mátrai játszzák.

** Új zenemű. A Harmonia kiadásában Sövérgás címmel most jelent meg Vida Felix egy új dala. A hangulatos, finom melódiájú mű legjobb bizonyítéka szerzője talentumának. Ara két korona.

** Német dalmű a párisi Operában. A párisi nagy Opera a jövő évadban elő fogja adni Glück: Orpheus című dalművét. A dalművet egyenesen erre az előadásra átdolgozták olyképpen, hogy Orpheus tenorszerep lesz, melyet Jean de Reszke fog énekelni.

** Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. A Telefon Hírmondó hónap este előzetőinek szórakoztatására a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül A denéver, Strauss bájos zenéjű operette, mely teljes egészében tisztán lesz hallható a Hírmondó kagylóin keresztül. Az opera közvetítése után a rendes esti felolvasás következik, majd annak bevezetővel 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül.

MŰVESZET.

□ A czepléti Kossuth-szobor. Czepléid városa Kossuth La oszobrának elkészítésével Horvay János bízta meg. A szobor, amelyet ma vett át a szoborbizottság, élén Kossuth Ferencel, most elszállítják Róna József ércöntődjébe, hol ércbe öntik. A szobor valószínűleg e szeptemberre elkészül s ez esetben szeptember 19-én lesz a szobor ünnepélyes leplezése.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ A Magyar Tudomány Akadémia I. osztálya ma délután, Heinrich Gusztáv előkete alatt ülést tartott, amelyen előnök Szilágyi Áron tag Szőnyomozás cím alatt a könyörgés és a könyörgés szó eredetét keresi értekezésében. Először a Felsőhídkodexben találkoztunk velők, mai értelmét azelőtt imádság és onszolás szavakkal fejezték ki. Ellenben előtörölnak a „könyörgés” és „könyörül” szavak. — Katona Lajos levelező tag az Ehrenteid és a Domonkos kódex forrásairól értekezett. Végül Hegedűs István levelező tag bemutatta újonnan átdolgozott Bachidés-ét. — A felolvasó ülést zárt ülés követte, amelyen megválasztották a Kóozon-pályázat bíráló bizottságát. A beérkezett kilenc pályamű bírálói lettek Vadnay Károly, Rákosi Jenő és Herczeg Ferenc.

□ Az Erzsébet népakadémia-egyesület. Mesteremberek, magánhivatalnokok, iparos-egészek, munkás-egyesületek képviselői, a Szabad Lyceum előadó tanárai és halgatói népes értekezletet tartottak tegnap Bardóc Pál fővárosi tanító előkete alatt. Fővárosi Szigrid, a Szabad Lyceum egyik halgatója javaslatot terjesztett elő egy egyesület alakítására, mely egy tudományos népszerű előadások megtartására teljesen berendezett helyiségnek fenntartású tűzné ki célját. Az értekezlet magáévá tette az eszmét. A népakadémia megnyitását az öszre tervezik.

EGYESÜLETEK.

(A Magyar Mérnök- és Építész-Egyület) választmánya ma este az egyesület helyiségében rendkívüli ülést tartott, amelyen a nyilvános pályázatok ügyét tárgyalták. Az ülésen bizalmat szavaztak Cselegy Győző műegyetemi tanárnak, az egyesület elnökének, a nyilvános pályázatok ügyében eddig kifejtett működéséért. Az elnök meglátatlan közönségre meg a zajos ovációt és kérte a választmányt, hogy támogassa továbbra is nehézi feladatában.

(A budapesti szűnűled gyermektelep-egyesület) választmánya tegnap Sturm Albert elnököse alatt ülést tartott, melyen az idei nyárra szervezett telephelyeket és telepvégeket választották ki. E szerint Zebegényben 140 gyermek Sohler Alajos, Hegybányán 140 Szabó József, Tencsében 100 gyermek Kurz Lipót. Lelén 100 Szűke István, Ersebén 80 Hirschler Mária, Csizen 40, Lipiken 40, Cirkvenicán 100 gyermek fog elhelyeztetni. Lipiken a szanatóriumban First Ida kezelésébe adának, Csizen pedig dr. Tausz Béla fűrdőorvos gondjaira bízának, Cirkvenicán pedig Klotild főorvosasszony kegyelméből a László-otthonban helyeztetnek el. Összesen 740 gyermek lesz e szerint előtára. Négyezer gyermek közül 1200 első sorban, 2300 másodosorban lett ajánlva a kitéleítésre. Az előbbieket e hó 16-17, majd 18-19-én, mindenkor délután 5 óráról állítják a sorozó orvosok elő felső erdősor-utcai (27. sz.) iskolaépületben.

Nyílttér.

"Rohitsi Tempelförás"
BORRAL SZERFÖLTÜT
űdítő és az egészségre jótékony hatású
NAGYBANI RAKTAR: HOFFMANN JÓZSEF titkár
BUDAPEST, Balthory-utca 8.

Gyógyfürdőbe készülő betegek figyelmébe!

Ideg, neml, vér és gyengései bántalmak gyökeres gyógyítására első helyen ajánlható

Dr. MITZGER

a kontinen egyik legjobb gyógyhatású és legmodernebb berendezésű Electro-Medikai intézete Budapest, VI. Teréz-közt 44. I. em. összes medikai villamos gyógyfürdő, tudományos vizsgálati árszék, elektroterápia. **Kataphoresis!** **Uj gyógy mód!** Tapasztalt biztos s gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulást után fizethető. Prospektust és levelekre értesítést díjmentesen küld az intézet.

Felvették Magyarország

résőre a törlesztéses kölcsönkintézet, mivel az ország föld-birtokosainak alkalmat nyújtunk fennálló tartozásaitak feletti jutányos kölcsönre konvertálni (átváltóztatni) és megfelelő magasabb összeggel nagyobbitani. Tudjuk, hogy Magyarország katasztere távolról sem nyújt tájékozást a földbirtokok értékeről, tehát mindent egy gyakorlati szakfértu tekint meg és minden létező érték figyelembevételével lesz a kölcsön megszavazva, minék folytán minden birtokos tetemes évi megtakarítást nyerhet és alaposan rendezheti viszonyait. Sürgős, könnyű, egyszerűsített eljárás, mely a birtokosnak semmi utánjárást nem okoz. Kérlendők: tulajdonos címe, ingatlan neve (megye), kiterjedése holdakban, teleknyóvezett adósságok és szükséges kölcsönösszeg. Birtokosoknak, jószágigazgatóknak a tudnivalókról tájékoztatást értesített adunk magyar nyelven is. Minden feltétlő előre lesz megállapítva. Okmányokat csakis részünkről való levelezésbe lépés után kell beküldeni. Cím: "Pénzhatalom" Mosse Rudolf cégnek, Frankfurt a/M. (Deutschland).

Császár-fürdő

Budapesten. Elsőrangú kénes hővív gyógyfürdő, pártalan gyógyfürdő, legmodernebb iszapfürdő, pompás ásványvizesoldatok, kó-és kádfürdőkkel, 200 kényelmes lakószobával. A legrövidebbi kezelés.

nyári és téli gyógyhely
Prospektus ingyen és bérmentve.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

** Országos lawn-tennis-verseny. Diszes közönség jelenlétében, melynek túlnyomó többsége bájos hölgyeink közül alakult, kezdődött meg a Budapesti Lawn-Tennis Klub országos versenye Magyarország bajnokságáért. A versenyben következő eredményel játszóitak legjobb játékosaink: **Schmid-Jolland** (6-4; 6-2), **Schmid-Vanyek** (6-3; 6-1), **Segner-Tóth** (6-0; 7-5), **Segner-Szentmiklósy** (6-1; 6-1). Az első helyért való küzdelemben, miután ugy Segner (6-1), mint Schmid, a tavalyi bajnok, (6-3) egy-egy játszmát megnyertek, a döntést kedd délutánra halasztották, melyet a páros versenylyep kezdenek. A benevezett párok ezek: **Stahl-Otlyk** (M. A. C.), **Jolland-Segner** (M. A. C.), **Vanyek-Kunz** (B. B. T. E.), **Schmid-Tóth**, **Szentmiklósy-Hirsch**, **Mr. Black-Lakner** (B. L. K.)

akár vérszegénységétől származhatik; s aszkóros embereknél például előállhat az idegessüketség, hogy a fül belső szervében vérbőség van.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Duna-Gőzhajózási Társaság közli, hogy a május 31-én tartott közgyűlés határozata értelmében az 1902. június elsején esedékes részvény-szelvényt ettől a naptól kezdve 42 koronával váltják be a társulati főpénztárnál.

Országos lóvásár. A Tattersall telepén tegnap és ma tartott országos lóvásárra felhajtottak 1607 drb első osztályú és 695 drb második osztályú, összesen 2306 darab lovat, melyek közül 1202 darab ló kelt el.

Sorsolások. A Magyar Jézálog-Hitelbank 4%-os koronáértékű zálogleveleimék május 31-ikén történt ötödik kisorsolása alkalmával a következő számok huzattak ki, ugyintm: 14 darab 2000 koronás. Sz. 17 203 285 421 445 575 593 727 973 975 977 1092 1097 1270. 48 darab 1000 koronás. Sz. 68 191 359 589 601 651 929 1159 1187 1460 1480 1646 1668 1606 1626 1655 1915 1940 2084 2139 2233 2307 2429 2576 2615 2712 2822 2859 3003 3075 3156 3201 3207 3460 3163 3814 3963 3966 4080 4145 4293 4367 4442 5290 6104 6218 6232 6906. 13 darab 500 koronás. Sz. 189 622 741 871 899 986 989 993 1000 1204 1700 2015 2153.

Az 1864-iki államsorsjegyek mai buszán a következő sorozatokat huzták ki: 5 38 139 162 201 436 526 546 653 679 715 777 930 986 1053 1059 1291 1317 1353 1392 1598 1672 1677 1949 1993 2183 2386 2389 2423 2570 2611 2854 2927 3008 3034 3061 3090 3242 3255 3428 3484 3490 3641 3806 3957. A 300000 koronás lónyereemnt a 2611 sor. 8 sz. sorsjegy, a 400000 koronás második nyereemnt a 3034 sor. 68 sz. sorsjegy és a 200000 koronás harmadik nyereemnt a 1853 sor. 87 sz. sorsjegy nyerte meg. 10-10000 koronát nyertek a 715 sor. 59 sz. és 8061 sor. 52 sz. sorsjegyek, 4-4000 koronát az 1949 sor. 69 sz. és 2570 sor. 29 sz. sorsjegyek, 2-2000 koronát az 546 sor. 49 sz., 1598 sor. 64 sz. és 3641 sor. 22 sz. sorsjegyek.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Engelmann Ignác kereskedő Karancs, Gomperz Adél kereskedő Pöszony, Stark Vilmos kereskedő Trebitsch, Lobstein József kereskedő Szászváros, Baranyi Károly férfinaszabó Makó, Roth Antal kereskedő Jolsva.

Szezárszak. A kontingens nyersszesz ára Budapestben pénzben 39.- korona, áruban 39.50 korona. Bécsben a kontingentált készáru pénzben 37.80 korona, áruban 38.20 korona.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 1909 darab juh, — kecske. Jégyszett árak: Elsőrendű ürü — 48 l-től 46 l-ig, kivételesen — 1. — kg.-ként, (vagy 40. — k-től 45.50 k-ig páronként), középminőségű ürü 38 l-től 42 l-ig, kivételesen — 1. — kg.-ként, vagy 23. — k-től 33.50 k-ig páronként, kosokért — 1-től — 1-ig, kivételesen — 1-től — 1-ig, vagy — k-től — k-ig, középminőségű gyapjas — 1-től — 1-ig, kivételesen — 1-ig.-ként, vagy — k-től — k-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérig, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként — korona, szeriali juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anyajuhokért 37-40 fl. kg-kint (30. — 33 K-ig páronként), kiselejtett juhokért — fillér kg-kint (18. — 20 korona páronként) kecskék — korona páronként. A nagyobb felhajtás fölöttén az irányzat lanyha volt, az árak 2-3 fillérrel kilogr mmonkint csökkentek.

Gazdasági marhavásár. Budapest, június 1. és 2. Felhajtott 118 darab jármás ökör 47 darab fejős tehén. 10 darab igás bivaly, összesen 173 darab gazdasági marha. Árjegyzéseink: elsőrendű jármás ökrökért 680-740 korona, középminőségű — korona, hizlalásra — korona, igás bivalyokért — koronát páronként. Fejős tehénekért 180-222 koron, keresztezett árú 140-196 koronán darabonként. Az ület éietelen, a csekély felhajtásnak egy része eladatlanul maradt.

Budapesti konzum-marhavásár. Június 2-án. Felhajtott 434 darab ökör, 20 darab bika, 33 darab tehén. 6 bivaly, összesen 503 darab szerb marha. Árjegyzések: Elsőrendű szerb ökör 55-64 koronáig, kivételesen — korona, másodrendű 50-54 koronáig, silány 46-50 — K-ig, bikákért 45-56 koronáig, tehénekért 41-60 koronáig, bivalyokért 37-40 koronáig métermázsánkint. Irányzat és árak változatlanul maradtak.

Közvágóhídi sertésvásár. (Hivatalos jelentés.) Készlet 980 darab. Erkezett 1063 darab. Összesen 2043 darab. Leöttek — darabot. Maradt 750 darab. Mai árak: Öreg elsőrendű sertés: — korona, másodrendű 74-80 korona, silány — korona. Fialat nehéz — korona, középsúlyú 80-90 korona, könnyű 78-86 korona. Malac 74-86 korona 100 kilogrammonként elsőszulban, minden levonás nélkül. Vászár igen élénk volt.

Bécsi vágómarhavásár. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st-marxi központú vásárosmarkban a megtartott vágómarhavásárra felhajtott: 2909 darab magyar fajtájú, 576 darab galiciái fajtájú, 26 darab bukovinai fajtájú, 757 darab német fajtájú, összesen tehát 4263 darab szarvasmarha. Jégyszettek: 100 kilogrammonként élő szulban, magyar hi-ökör I. minőségű 66-74 fillér, kivételesen 75. — fillér, II. minőségű 58-67 fillér, III. minőségű 50-57 fillér, galiciái hi-ökör I. minőségű 70-74 fillér, kivételesen — fillér, II. mino-

ségű 60-69 fillér, III. minőségű 54-59 fillér; német hi-ökör I. minőségű 76-82 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 67-75 fillér, III. minőségű 53-66 fillér. Legelő ökör 48-54 fillér, legvotó ökör — fillér. Bika és tehén 100 kilogrammonkint 48-70 korona. Kivételesen — korona, 100 kilonként, bivaly 84-46 korona, a fogyasztási adóval együtt.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, június 2.

A mai buzaüzlet szilárd irányzattal nyílt meg. A vételkedv kedvező volt és 21.000 métermázsza buza került forgalomba 15 fillérrel magasabb árakon.

Rozsot élénk forgalom mellett 5-7 fillérrel magasabb árakon jegyezték. Zab tartott irányzat mellett került forgalomba.

Tengeriben nem volt forgalom.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79.5 k. 9 K. 50 l., 100 mm. 79.5 k. 9 K. 50 f., 100 mm. 79.5 k. 9 K. 50 l., 700 mm. 78 k. 9 K. 55 f., 100 mm. 78.5 k. 9 K. 35 f., 100 mm. 78 k. 9 K. 40 f., 2300 mm. 78 k. 9 K. 40 f., 200 mm. 78.5 k. 9 K. 40 f., 300 mm. 77 k. 9 K. 40 f., 500 mm. 77 k. 9 K. 50 l., 350 mm. 76.5 k. 9 K. 10 f.

Szentess: 1600 mm. 77.5 k. 9 K. 52 1/2 f. Fejérmegyei: 100 mm. 76 k. 9 K. 25 l., 150 mm. 76.2 k. 9 K. 25 l., 150 mm. 76.6 k. 9 K. 25 l., 100 mm. 75.2 k. 9 K. 25 l., 100 mm. 76.8 k. 9 K. 25 f.

Pestmegyei: 1590 mm. 76.5 k. 9 K. 15 f., 1070 mm. 76.2 k. 9 K. — f., 200 mm. 76 k. 9 K. 10 l., 600 mm. 76.8 k. 8 K. 85 f., 250 mm. 76 k. 9 K. 10 fillér.

Dunai: 1700 mm. 74.5 k. 9 K. 37 1/2 f. Bácskai: 3800 mm. 76.8 k. 9 K. 25 f. Román: 2300 mm. 78 k. 9 K. 60 f. Raktáráru: 1340 mm. 76.5 k. 9 K. 20 f., 800 mm. 76.8 k. 9 K. 20 l., 1000 mm. 76.2 k. 9 K. — f.

Mind három hónapra. Rozs: 300 mm. 7 K. 35 f., 300 mm. 7 K. 32 1/2 f., 100 mm. 7 K. 27 1/2 f., 100 mm. 7 K. 22 1/2 K. 200 mm. 7 K. 29 f.

Zab: 100 mm. 7 K. 37 1/2 f., 400 mm. 7 K. 35 f., 100 mm. 7 K. 42 1/2 f., 200 mm. 7 K. 25 f.

Készpénzfizetés mellett. A készáru hivatalos jegyzése a budapesti árú és értéktözsde sorsolási szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns for 'Kilogramm ára' and 'Kiló' for various grain types like Tiszavidéki, Fejérmegyei, Dunai, Bácskai, Román, Raktáráru, Rozs, and Zab.

Table titled 'Egyéb gabonafélék' with columns for 'Kiló' and 'Kilogramm ára' for items like Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, and Kéles.

A határidőszlet folyamán a következő költsékek történtek:

Table listing grain prices for Májusi buza 1902., Októberi buza 1902., Októberi rozs 1902., Októberi zab 1902., Júliusi tengeri 1902., Aug. tengeri 1902., Májusi tengeri 1902., and Augusztusi reepe 1902.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table listing grain prices for Májusi buza 1902., Októberi buza 1902., Októberi rozs 1902., Októberi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Júliusi tengeri 1902., Augusztusi tengeri 1902., and Augusztusi reepe 1902.

Délután fél 5 óraker zárul:

Table listing grain prices for Buza májusra 1902., Buza októberre 1902., Októberi rozs 1902., Októberi zab 1902., Májusi tengeri 1902., Júliusi tengeri 1902., Augusztusi tengeri 1902., and Augusztusi reepe 1902.

A budapesti értéktözsde.

Az előtözsde a delalirikai békekötésre, melyet ma proklamálnak, valamint magasabb bécsi jegyzésekre, kedvezőbb hangulattal indult. A forgalom meglehetősen élénken alakult s a vezető-értékek mellett a helyi papírok árfolyama is javult. Ezen javulás azonban csak futó jelenségnek bizonyult s a déli tőzsdén ismét a belpolitikai helyzetre vonatkozó aggodalmak nyugtalanították a tőzsde embereit, úgy hogy az értékek délelőtti áremelkedésüket ismét elvesztették.

Valuta és érováltó változatlan.

Előtözsde. Osztrák hitelrészvény 695.—696.50 Magyar hitelrészvény 716.50-717.25. Jelzálogbank-részvény 322.50. Rimamurányi részvény 622.50. Koronajáradék 97.95. Államvasuti részvény 692.60-693.76-694.50. Közüti vaspálya részvény 625.50-627.—. Alpeisi bányarészvény 414.50.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.90 százalékos Magyar hitelbank részvény 716.50-715.50. Jelzálogbank részvény 468.50. Osztrák hitelrészvény 696.25-693.75. Balgótarijáni közbánbánya-részvény 620.—. Rimamurányi vasúti részvény 621.50. Közüti vaspálya-részvény 624.50. Városi villamos vasut-részvény 313.50. Államvasuti részvény 692.50-692.75. Fővárosi kölcsön 625.90 korona.

A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 692.25. Magyar hitelrészvény 713.50. Leszámlított 440.—. Rimamurányi vasúti-részvény 621.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 691.50. Közüti vasut 624.—. Villamos vasut 313.— korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonserzti hangulattalnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jégyszettek: Heremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprószemű 35.—40.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsángi — korona, középszemű 42.—46.— korona, nagyszemű 43.—52.— korona. Disznózsír: budapesti 63.50-64.— korona, vidéki — korona. Tábiaszalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 54.—55.— korona, 3 darabos 56.—56.50 korona. Istólt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.75-12.25 korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 18.50-18.75 korona, 85 darabos 21.50-22.— korona, azonnal szállítási. Szerbiai szokás szerinti minőség 12.75-12.25 korona, 100 darabos 17.75-18.— korona, 85 darabos 21.—21.50 korona. Szilvái: slavóniai 19.25-19.50 korona, szerbiai 17.50-18.— korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, június 2. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Az emelkedő irányzat a múlt hétről mára is átterjedt sőt még erősbödött. A tőzsdén ma azt híresztelték, hogy a Bánátaban és a Bácskában rozsdá lépett fel és noha annak terjedését megakadályozza a meleg időjárás, ez a híresztelés mégis elegendő volt ahhoz, hogy vásárlási kedv álljon be. Zárlatok buza május-júniusra 19, ószre 23, rozs 6, illetőleg 9, zab 8 illetőleg 11 fillérrel emelkedett. Buza május-júniusra 9.24-9.42, buza ószre 8.14-8.20, rozs május-júniusra 7.65-7.70-7.72, rozs ószre 6.22-6.24, zab ószre 6.22-6.24, tengeri május-júniusra 5.48-5.46, tengeri július-augusztusra 5.52-5.48, zárlatok buza május-júniusra 9.45-9.44, buza ószre 8.29-8.27, rozs május-júniusra 7.74, rozs ószre 7.10, zab ószre 6.23 korona.

A bécsi értéktözsde.

Az előtözsden kedvező volt a hangulat. A déli tőzsde oszndes, az árfolyamok tartottak. Zárlatok gyöngébb külöldre szilárdabb.

Bécs, június 2. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyjárdék 120.75. Izsza és szegedi kölcsön sorsjegy 163.—. Magyar vasúti kölcsön erztiben 100.50. Magyar keleti vasúti állami kötvény 119.80. Magyar leszámlító- és pénztárbank —. Rimamurányi vasútrészvény 518.—. Magyar koronajárdék 97.85. 4%-os Magyar földieherm. kötvény 97.65. Magyar hitelbank részvény 712.—. Magyar nyereemnt kölcsön sorsjegy 201.—. Kassa-óderbergi vasúti részvény —. Magyar keresk. bank —. Magyar cukoripar 1930.

Bécs, június 2. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os papírjárdék 101.75. 4%-os osztr. aranyjárdék 120.75. 1860-os sorsjegy 153.—. Osztrák hitelrészvény 438.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankjegyetölt 455.—. Osztrák-magyar bank 1603. Déli vasut 68.—. Dunagőzhajózási részvény 870.—. Dohányrészvény 293.50. Császári és királyi arany 11.33. Német bankváltók 117.27. 4 2/3%-os ezüst járdék 101.55. Osztrák koronajárdék 97.75. 1864-iki sorsjegy —. Osztrák hiteltételei részvény 692.50. Unionbank 546.—. Osztrák Landerbank 424.—. Osztrák-magyar államvasut 691.75. Elhavályi vasut 452.—. Alpeisi bányarészvény 414.—. 20 frank arany 19.08. Londoni váltóár 240.25 Bécsi Iramway Litt B. —. Bécsi Iramway Litt A. 284.—. Lipót kohó 377.—. Kiedvelen.

Bécs, június 2. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 691.75 Magyar hitelrészvény 712.50. Angol-Osztrák bank 279.50. Bécs bank-egyesület 455.00. Union bank 547.—. Landerbank 1260.—.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

A denevér.

Operett 3 felv. Egy francia vigjáték után Irták Hafner és Genée. Fordította Erva Lajos. Zenéjét szerzelte Strauss János.

Személyek:			
Eisenstein	Gábor	Adél	Szilágyiné
Rosalinda	Szoyer I.	Ida	Pálócné
Frank	Kornai	Melanie	Wlassak
Orlavszky	Platné	Frosch	Hegedűs
Alfréd	Kertész	Blind	Dalnoki
Falko	Mihályi		

Kézdate 7 1/2 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

Fernande.

Színzmű 4 felvonásban. Irták Sardou V.

Személyek:			
Clotilde	Márkus	Georgette	Alszeghi
Senechalné	Helvay	Brienne-né	Szaosvayné
Fernande	Török I.	Roqueville	Gyenes
André	Mihályi	Anatole	Náday B.
Pomorel	Császár	De Civy	Dezső

Kézdate 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

Herkules munkái.

Operett 3 felvonásban. Irták G. A. de Caillavet és Robert de Fiers, Fordította: Keszthelyi Ernő. Zenéjét szerzelte: Claude Terrasse.

Személyek:			
Herkules	Sziklai	Augias	Ráthonyi
Palemon	Boross	Lysius	Mátrai
Orpheus	Dalnoki	Xantias	Giréth

Kézdate 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

X asszony.

Bohózat 3 felvonásban. Irták Gavault és Berr. Fordította: Moiray Ferenc.

Személyek:			
Bidoulet	Rónaszéki	A doktor	Győző
Philippe	Góth S.	Rendőr tiszt	Gyarmati
Folquet	Hegedűs	Germaine	Csillag L.
Paskal	Tanay	Arsinoe	Nikó L.
A spanyol	Balassa	Jacqueline	Lenkei
A parancsnok	Kazalicki	Marguerite	Pécsi

Kézdate 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

Kin-Fu

vagy: Egy kínai ember kalandjai.

Látványos színmű dalokkal és táncal 6 képpben. Jules Verne „Egy kínai viszontagságai Kínában” című regénye után Irták Farago Jenő és Márkus Géza. Zenéjét szerzelte Barna Izsó.

Személyek:			
Kin-Fu	Szirmai	Ping	Nagy M.
Wang	Szerdahelyi	Pang	Deinlé
William John	Németh	Pitt-Sing	Tallán
Le-u	Déri	Csin	Kaposi
Nan	Kápolnai	Kin-Fa-Lo	Kovács K.
Szun	Kovács	Jin	Kiss M.

Kézdate 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

A budapesti élet.

Irták Salamon Ödön.

Kézdate 1/28 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

Boccaccio.

Operett 3 felvonásban.

Kézdate 7 óraker.

VAROSLIGETI SZINKÖR.

Kedd, 1902. június hó 3-án.

Dolly.

Svéd színmű 4 felvonásban.

Kézdate 7 óraker.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Nincs előadás	Az attaché	Az őrnagy ur	Kin-Fu	Magdolna
Csütörtök	Fedora	A Kaméliás hölgy	X asszony	Kin-Fu	A Postás fiu és a huga
Péntek	Nincs előadás	Constantin abbé	Remény	Kin-Fu	A postás fiu és a huga
Szombat	Fausa	Nóra	Eleven órák	Kin-Fu	A postás fiu és a huga
d. u. Vasárnap este			A dada		
	Lohengrin	Rosenkranz és Gúldenstern	Ifjúság	Kin-Fu	A postás fiu és a huga

Ős-Budavára.

Nyitva esti 6 órától reggeli 4 óráig.

Fényes új varieté-műsor

Szenzáció! Szenzáció! Szenzáció!

The fencing Musketeers

10 amerikai kreol női szépség.

Először Európában és a remek új műsor.

Ingyenes légtornászát

és némajáték, esti 9 óraker.

FRATELLI PRANDI

mech. színház. Színe kerül „Excelesiort”, nagy ballet.

Számos egyéb szórakozás.

Bélelődj 60 fillér. Kedvezm. jegyek minden tőzsdében.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

A szezon vége június 12-én.

Előadás kezdete fél 9-ór.

Szenzációk sikor!

4 Emperors of Music

és a juniusi varieté-programm.

Tarka Színpad.

Ujdonaság! Továbbá: Ujdonaság!

KELETI ÁLOM

ballet 3 képpben, Holzer J.-tól.

A szezon vége június 12-én.

A kávéház télikerijében reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangverseny.

FOGAK,

egyesek, valamint teljes fogsorok szájpadiás nélkül, rágasra alkalmasak, jótállás mellett.

Fog- és gyökérhúzás fájdalom nélkül

KOOS M. cs. és kir. szab. fogmőrtöm

Budapest, Kerepesi-ut 34., (a Rókus-kórházzal szemben.)

Most jelent meg!

Az „ATHENAEUM” irodalmi és nyomdai részvénrtársulat kiadásában most jelent meg!

Állami népoktatás.

Irtá: HALÁSZ FERENC.

— ÁRA 4 korona.

HALÁSZ kultuszminiszeri osztálytanácsos jelen 21 ivre terjedő munkájával könyved, világos előadásban, könnyen áttekinthető csoportosításban ismereti a nemzeti népoktatás fontosságát; az állami népoktatás célját, feladatát és fejlődését; a népoktatásnak a gyakorlati életre való kiteljesítését és a kisdidaktikával való szoros kapcsolatát; az állami elemi iskolák elhelyezését, de különösen annak háttérét a magyarság megerősítésére, kiképzésére és a nép művelésére.

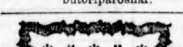
Ezen nagyszabású munka 2 részre oszlik: — Az I. rész tartalma: Nemzeti érdek és népoktatás. — Az állami népoktatás fejlődése 1896-ig. — Ezer új állami népoktató. — Népoktatás és gyakorlati élet. — Kisdidaktika. — Ijtásági egyesítések. — Az állami népoktatók elhelyezése. — Az állami népoktatás hatása. — Magyar beszéd. Irodalmi tudás. — Az állami népoktatás kifejlesztése. — Az állami népoktatás szervezete. — Az állami elemi népoktatók, a velük kapcsolatos gazdasági intézkedések és kisdidaktikáról a népoktatásnak a kinevezési idő sorrendjében. — A gazdasági intézkedésekhez kinevezési gazdasági szakemberek és tanítók népoktatók, a kinevezési idő sorrendjében.

Kapható az „Athenaeum” r.-társulatnál Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 54. sz. és minden könyvkereskedésben.

Butor

csak jó minőségű.

Hálószoba, kirendez, szőnyeg dívarny, asztal, szék, íróasztal, könyveszekrény, ural fotel, otoman, asztal-berendezés, tülk, rök, ury egyenkint is, nagyok otoman, előadás nagyban és kicsernyben. Vidékre gondolat csomagolva, biztosítva. Csak VI. Teréz-körút 40. szám Steinberger Manó butoriparosanál.

TÓTH KÁLMÁN

** ÖSSZES **

KÖLTEMÉNYEI.

A nagy költő diszes új kiadása. Életrajzi bevezetéssel ellátta: ENDRŐDI SÁNDOR.

Két remek diszkóteszt kötet, nagy 8° alak, a költő dombornyomású arcképevel.

Rendkívül alkalmas ajándékmű.

Ára 16 korona.

Megrendelhető Szampel Róbert-féle (Wodianer F. és Fiai)

Cs. és kir. udvari könyvkereskedésben Budapest, VI., Andrássy-út 21.

KÖRÖM-FURDO GOZMOSO

Erzsébet-körút 51. A gőzmosás gyorsan és pontosan teljesíti megdélását

Óriási bab, óriási saláta Amerikából

esen igen érdekes növény egész 5 méter magasságig megnő az egy méter hosszú hüvelyével, mely minden korinok ókossága nélkül is inkább, mert juttatott egész novemberig csodálatos virágokban van a izletes gyümölcsös terem, a mely zölden is élvezhető. Az ára egy minimumának 1 kor. használati utasítással. Azonkívül az ÓRIÁSI SALÁTA, mely maig a legelőkelőbb és legismertebb kert saláta. Ezen növény kertükből is kigermot nyom. Ekes növény általában figyelmet kell. Ára egy minimumának bementve 1 korona, esetleg bélyegben is. Roth Albert, Kőbánya, Jászberényi-ut 12.

Ajánlja újonnan szerkesztett jeghkészítékét a sör, bor, tej, víz, bus, étel stb. behűtésére, valamint tartályait fagykút számára a gépelt annak előállítására minden nagyüzem és alkalm. nemkülönbben szabadalmazott legújabb és leggyakorlatibb fémhűző és önhűző csapját és hordókat, szelvényű sörhöz, melyek folyton a legnagyobb választékban rakáron tartanak, a legolcsóbb árak mellett. Árjegyzékek és ábrák ingyen megküldetnek

3436/K. sz. ex 1902.

DÉLI VASUT.

A háló és közvetlen-kocsik forgalma Budapest d. v. pályaudvartól az 1902. évi nyári menetrendben. Június hó 1-től kezdve.

I. II. oszt. hálókocsi. Budapest d. v. Velence (Venezia) között.

Pragerhof—Nabresina-Cormonsen át.
Bpest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Velence ind. d. u. ... 2 óra 10 perc
Velence ... érk. d. u. 2 ... 10 Budapest d. v. érk. d. e. ... 53
Menettartam: 18 1/4 óra. Menettartam: 19 3/4 óra.

I. II. oszt. közvetlen kocsi.

Budapest d. v. Franzensfeste között négy I. oszt. hálókocsiyiel.
Pragerhof-Marburgon át.
Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Franzensfestéből indul d. u. 5 óra 58 p.
Franzensfeste érk. d. u. 12 ... 17 Budapest d. v. érk. reggel 9 óra 53 p.
Menettartam: 20 1/4 óra. Menettartam: 16 óra.

I. II. oszt. közvetl. kocsi. Bpest d. v. Velence (Venezia) között

Pragerhof—Nabresina-Cormonsen át.
Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Velence ind. d. u. ... 2 óra 10 perc
Velence ... érk. d. u. 2 ... 10 Budapest, d. v. érk. d. e. 9 ... 53
Menettartam: 18 1/4 óra. Menettartam: 19 3/4 óra.

Budapest d. v. Abbazia—Fiume között. Pragerhof—St.-Petersen át.

Budapest d. v. ind. este 8 óra 00 perc Fiume ... ind. este ... 7 óra 52 p
Fiume ... érk. d. e. 9 ... 38 Budapest d. v. érk. d. e. 9 ... 53
Menettartam: 13 1/4 óra. Menettartam: 14 óra.

Budapest d. v. Triest között. Pragerhofon át.

Bpest d. v. ind. reggel 8 óra 00 perc Triest ... ind. reg ... 8 óra 00 p
Triest ... érk. este 9 ... 00 Budapest d. v. érk. este ... 9 ... 20
Menettartam: 13 óra. Menettartam: 13 1/4 óra.

Budapest d. v. Lienz között. Pragerhof Marburgon át.

Budapest d. v. ind. reggel 8 óra 00 p. Lienzből ind. reggel ... 5 óra 30 p.
Lienzbe érk. éjjel ... 11 ... 23 Bpest d. v. érk. este ... 9 ... 20
Menettartam 15 1/2 óra. Menettartam: 16 3/4 óra.

Budapest d. v. Pakrác között. Nagy-Kanizsa—Barson át.

Budapest d. v. ind. este 9 óra 55 perc Pakrác ind. d. u. ... 2 óra 50 p
Pakrác ... érk. d. u. ... 1 óra 20 Budapest d. v. érk. reggel 6 ... 32
Menettartam: 15 1/2 óra. Menettartam: 15 3/4 óra.

„LE DÉLICE”

Legjobb Vergé szivarkapapír.
Legkedveltebb Vergé szivarkahely.
Minden dohánytőzsdében kapható.

Asztalos és kárpitozott legjobb minőségű szűkeglőket hiteles győzők, árfelelőse nékül minden stilyaban beszerozhetik

BUTOR

részletfizetésre

Schwarz Lipót és Testvére

kárpitosmester és bútorkészekők bútorházában

Budapesten, VII., Hársfa-utca 37. sz. (aját házában) Wosaleányi-utca keresztelésénél.

Fizetési feltételek:

100 kor.-tól 200 koronáig havi részlet	10 kor.
200 " " " " " " " " " " " "	15 " "
300 " " " " " " " " " " " "	20 " "
400 " " " " " " " " " " " "	25 " "

Készpénzelőlegben 10%, csomagolásiért 3%. Képes árjegyzékért 60 fillér fizetendő, mely összeg az árjegyzékért visszatartottik.

Joseph Mason Londonban, 15130. számu

„Kinematograf“

című, 1898. decemb. 31-ről kelt magyar szabaddalmára

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Száves ajánlatok „W. M. 3597“ alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I., Seilerstätte 2. kőrtnek.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmolegebben ajánlható

D. R. KAJDACSY,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapial rendelő-intézet

IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (ajtárhoz és lift használat).

A legelhanyagoltabb hgyrcaófolysáokat, legnyolabb hgyrhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőzötés utóbajait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban oltanyra felkarolt és hatásában párában sikord

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérőlyást betecskendezés nékül, a legmolegabb bőrtöregeségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és emek utókövetkezményeképp létező hásgömbölyöket gyógyítja a legújabb gygyrmodó szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtti 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig Nőeknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárát. Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszolunk; esetleg gygyrszerekről is gondoskodva lesz.

Nélkülözhetetlen minden háznál, a hol nagyobb Lexikon nincsen:

AZ ATHENAEUM KÉZI LEXIKONA.

A tudományok encyclopédiája, különös tekintettel Magyarországra.

Szakérőfiak közreműködésével szerkeszté: **Dr. ACSÁDY IGNÁCZ.**

Két díszes félbörkötésben 20 korona.

Az Athenaeum Kézi Lexikona az emberi tudomány és ismeret összes ágait föléli. A Kézi Lexikon első sorban magyar olvasók számára készült s minden részében, egész tartalmában magyar.

A Kézi Lexikon kiállítása rendkívül fényes, 16 remek színes melléklet, 32 térkép, 34 kétoldalu fekete képtábla és 14 táblázat díszíti.

A Kézi Lexikon összesen 120 ívet, vagyis 3840 hasáb szöveget tartalmaz s ugy mint önálló encyclopédia, valamint a német Lexikonok kiegészítése gyánadt is nélkülözhetetlen olcsó árú ismerettárt képez.

A nagyméjt. valás- és közokt. ministerium által az iskoláknak, a nagyméjt. belügyministerium által a közsegeknek beszerésre ajánlja.

Kapható az ATHENAEUM kiadóháva lában Budapest, VII., Kerepesi-ut 45., valamint minden könyvkereskedésben.

Akar pénzt

megtakarítani, egy vásároljon alant cipész-cégnet, a hol saját készitési, elegáns, tartós és legnyolabb olcsó cipőt kapni és pedig

Férfi: Legdiv. és legújabb Derby borjúbőr-bakancs 3.50
Fekete vagy sárga bagaria, fűzős vagy cingos 3.20
Gombos, fűz. vagy cing. angol-lakból, női 3.50, férfi . . . . . 4.
Férfi v. női fűzős cipő, amerikai boxbőröl, igen csinos 3.50
Chevráns cipők 5.-, box vagy lakk, angol bakancs 4.50
Fűzős vízbőröl 3.20, betétes vagy aima borjúbőröl 3.-

Női: Fekete v. sárga sergo fűzős v. cingos 3.-, gombos 3.50
Cing. v. fűzős borjúbőröl 3.50, chevró fűzős 4.-, gomb. 4.50
Lakk, kirgatói 1.50, keresztelenti 2.-, rogátia 2.50
Fekete vagy sárga, fűzős vagy gombos felcipő 2.20
Ebbelátta cingos cipő 2.50, rogátia 2.-

Árjegyzék, csomagolás és szállítólével ingyen. Nem megfelelőül kicserélek. — 10 farinton fölül bérmentve.

DÓCZI M.

Budapest, Kerepesi-ut 10. sz.

Előkészítés alatt:

A MAGAS CS. KIR. KERESKEDELMI MINISZTERIUM TÁMOGATÁSA MELLETT MEGJELENIK EGY

TELJES • ÉS MEGBIZHATÓ CIMJEGYZÉKE EGÉSZ AUSZTRIÁNAK.

„Osztrák Központi Katasztere“

az összes kereskedelmi, gyári és ipari üzemeknek, összeállitva az ipar- és kereskedelmi kamarák által vezetett ipari kataszterek hivatalos adatai alapján.

I. kötet Bécs
tartalmaz circa 105,000 üzemet, bolti ára kötve 13 kor.

II. kötet Alsó-Ausztria
tartalmaz circa 66,000 üzemet, bolti ára kötve 14-60 kor.

III. kötet Felső-Ausztria és Salzburg
tartalmaz circa 50,000 üzemet, bolti ára kötve 11-80 kor.

IV. kötet Stájerország
tartalmaz circa 47,000 üzemet, bolti ára kötve 10 kor.

V. kötet Karintia és Krajna
tartalmaz circa 33,000 üzemet bolti ára kötve 8 kor.

VI. kötet Tengerpart és Dalmácia
tartalmaz circa 28,000 üzemet, bolti ára kötve 6-60 kor.

VII. kötet Tirol és Vorarlberg
tartalmaz circa 50,000 üzemet, bolti ára kötve 12 kor.

VIII. kötet Csehország (2 rész)
tartalmaz circa 273,000 üzemet, bolti ára kötve 32 kor.

IX. kötet Morvaország és Szilézia
tartalmaz circa 112,000 üzemet, bolti ára kötve 25 kor.

X. kötet Gácsország és Bukovina
tartalmaz circa 120,000 üzemet, bolti ára kötve 27 kor.

Teljes ár 160 korona.

A teljes mű (10 kötet) előfizetői a bolti ár 25%-át kapják engedményül.

Kimerítő prospektusokat ad a

Verlag des Oesterreichischen Central-Kataster
Wien, IX., Hörlgasse 5.

Egyedül valódi angol Balsam Thierry A. gygyrszerésztől

Közegésséggyűlleg megvissgálva és jóváhagyva.

Az füvek felszerelése a kereskedelmi törvények védőjeoltalma alatt áll.

Ezen balsam belseg és külsőleg használható. — 1. A tüdőnek és mellnek összes betegségeinél elérhetetlen gygyrszernek bizonyult, megszunteti a katarhust és köpkelváltást, a fájdalmas köhögésnek elejét veszi, sőt még régbib betegségeket is gygyit. 2. Kütinő hatással van torokgyulladásnál, rekedtségnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gygyit gyomorgerőszt, kölikát és szakgatásokat. 5. Jótékony hashajtó és vértisztító, tisztítja a veséket, megszunteti hypochondriát és melancholiát és előmozdítja az étvágyat és emésztést. 6. Kütinő hatása van fogfájásnál, lyukas fogaknál, szájpneusz, továbbá minden fog- és szájbetegségnél és megszunteti a feibőföget, valamint a száj- és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg csodás gygyrszer minden sebre, ugymint hópörénés, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott testrészek, rüh, kozs és kiltések, megszunteti továbbá a főfájást, zugást, szakgatást, kösztrény, fülfájást stb. Tessék mindig vigyázni a zöld apaca-védőgyre, mint fent látható! Hamisításoktól legjobb ővszer egyenesen a gyárból eredeti katonakosban bérmentve az osztrák-magyar monarchia minden postáállomására 12 kesi vagy 6 dupla füvet 4 koronért hozattik. Bosznia és Hercegovinába 4 Kr. 60 fillér. Kovebbek nem küldetik. Szétküldés csak az összeg előzetes utalványozása vagy fizetésével mellett.

oak az összeg előzetes utalványozása vagy fizetésével mellett.

Miért szenved ? mikor önknek a biztos gygyrszerre a legrégbib sebeknél is kiltása van és majdnem mindig elkerülheti a fájdalmas operációt vagy amputálást, ha

Thierry A. gygyrszerész egyedül valódi centifolia-kenőcsét

használja, mely a sebek gygyításában rendkívül jó hatással van, a fájdalmas enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használatik; a gyermekgygyrszer melibajainál, a tejelválasztás akadályainál, mellkeményedésnél, vörhenyénél, mindenféle régi bajnál, nyilt sebeknél lábakon és ontokon; sebeknél, sócsusz, dagadt lábaknál, sőt coantsúnál is; ütött, szurt, lőtt, vágott és roncsolt sebeknél; az idegontesztet kiavasztásánál, mint füveg- és faszilánk, homok, dara, tövis stb.; mindenféle daganat, kinövés, karunkulus, új képződmények valamint ráknál, körömméregnél, körömdagagnatnál, holynagnál, menőstől kisebesedéstől lábaknál. Egész sebek minden nemét, fagyott testrészek, a betegek fekvéstől eredt sebeit, anyakon támadt daganat, vérdaganatot, fülbajt és a gyermekok sebesedését stb. stb. Szétküldés csak az összeg előzetes beküldése ellenében, 2 tégely csomagolással, postakülsőleg és szállítólével együtt 3 kor. 60 fillér. Számítalan elismerő bizonyítvány eredetiben megküldhetők. Mindenkit övek hamisítványok védelel és kérem gygyrteni, hogy minden tőgyelen a cég: „Orangyal-gygyrszerház Thierry (Adolf) Limited Pregrada“ becégre legyen.

E két gygyrszerében feltalárlhatatlan szer, sohasem romlik el, ellenében minél régbib lesz, annál erősebbek és hathatósabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásuk az segeiken, legálább az orros megérkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorosora ajánlt hasonló, de hatástalan szereket használni, melyekről csak legfeljebb a pénzt dobjuk ki, hanem maradjunk csak o mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megbizható amellet teljesen ártatlan, világírt szornél, melyeknek minden esetben talárlhatók kellene lenni. A hol a fent ismertottt védőjegyekkel valódián kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és címezni:

Thierry (Adolf) gygyrszerész Limited Orangyal-gygyrszerház. Pregrada Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Közp. raktár Budapesten: Török J. gygyrszerész, Zággrában: Mittebach J. gygyrszerész és Bécsben: Brady C. gygyrszerésznél.

STANDARD életbiztosító-társaság

Edinburghban (Angolhon.)

Alapítottatott 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-n. 4.

Korona	
Évi bevétel	30,000,000
Kiutalt nyeresémnyrészek	170,000,000
Vagyon	240,000,000
Halálesetek folytán kifizetve	454,000,000

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világkötvények. A kötvények érvényben tartása díjfitések elmutasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborubiztosítás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.

